

A woman with short blonde hair, wearing a black jacket and green waders, stands in a wetland. She is holding a long wooden pole. The background shows a cloudy sky and some trees.

Miljøovervågning på randen af Danmark

Læs side 28

12: Sikring af fremtidens drikkevand

16: På kanten af himlen

36: Mårup Kirkes fremtid er sikret

MiljøDanmark

Nummer 1 · februar 2008

Udgiver:

Miljøministeriet
Højbro Plads 4
1200 København K
mim@mim.dk
Tlf. 33 92 76 00

Udkommer med 6 ordinære numre om året
Abonnement 68 kr. om året
Oplag: 18.000
Hjemmeside: www.mim.dk/
udgivelser/miljoedanmark

Redaktion:
miljoedanmark@mim.dk

Forsidefoto: Lars Holm

ISSN 0903 5907

Yderligere oplysninger om MiljøDanmark på side 43.

Abonnementsændringer

Hvis du flytter eller ønsker at ændre dit abonnement, så er det Schultz Distribution, der skal have besked.

Send et flyttekort til:
Schultz Distribution
Herstedvang 10-12
2620 Albertslund

Eller ring 43 63 23 00,
fax 43 63 19 69 eller send en e-mail til schultz@schultz.dk

Ved adresseændring er det vigtigt at oplyse både den nye og den gamle adresse.

6:

Skovhjælpere med smil på læben

12 udviklingshæmmede arbejder til daglig som skovhjælpere på Naturcenter Herstedhøje, og på blot et par år er ordningen blevet en stor succes for både skovhjelperne, naturcentret og dets gæster.

12:

Miljøcentre skal sikre fremtidens drikkevand

Rent vand fra hanen er ikke nogen naturlov. Derfor arbejder landets syv miljøcentre med at kortlægge grundvandsressourcerne, så vi også i fremtiden kan få klart, rent drikkevand, når vi åbner køkkenhanen.

NAVNEÆNDRING | AF JESPER ANDERSEN

Statsskovdistrikterne har fået nye navne

Med virkning fra årsskiftet fik alle landets statsskovdistrikter nye navne. Det sker især for at understrege Skov- og Naturstyrelsens målsætning om at tilbyde danskerne flere gode naturoplevelser.

I dag er der ikke længere noget, der hedder Buderupholm Statsskovdistrikt. Det er blevet til Skov- og Naturstyrelsen Himmerland. Kronborg Statsskovdistrikt hedder nu Skov- og Naturstyrelsen Øresund, og på samme måde har alle landets statsskovdistrikter nu taget navneforandring.

Det sker blandt andet, fordi formålet med Skov- og Naturstyrelsens arbejde gennem de sidste 25 år har ændret sig kraftigt. I 1980'erne havde styrelsen primært fokus på skovdrift, der skulle skabe indtjening til statskassen. Men i dag er det rekreative aktiviteter i naturen og andre naturoplevelser, der står i centrum.

– Skov- og Naturstyrelsens vigtigste opgave er i dag at beskytte og udvikle den danske natur, så vi kan tilbyde befolkningen så mange forskellige slags naturoplevelser som muligt. Det betyder ikke, at vi er holdt op med almindelig skovdrift. Men vores tidligere navne, hvor ordet 'statsskovdistrikt' indgår, har i en lang årrække ikke været dækkende for vores vigtigste opgaver, siger direktør Hans Henrik Christensen.

Fra ukendt til velkendt

Et andet problem med de gamle skovdistriktnavne var, at de i mange tilfælde refererede til lokaliteter, der ikke var kendte i den brede befolkning.

– De gamle navne var svære at stedfæste. Fx tror jeg ikke, at ret

16:

På kanten af himlen

Lige dele embeds- og vildmand. Luftakrobat og statsbureaukrat. Jan Kofod Winther er et sammensat menneske, der har det bedst, når naturen kryber under huden på ham – eller når han svæver højt over den på kanten af himlen og alene i sit lille fly.

28:

Miljøovervågning på randen af Danmark

Med reagensglas og hjemmestrikkede måleinstrumenter holder miljøteknikere og biologer i Ringkøbing styr på vand og natur i Vestjylland.

32:

Husk hr. og fru Jensen

Nanoteknologien er kommet for at blive og vinder stadig større indpas i vores dagligdag – men borgernes bekymringer og ønsker skal tages alvorligt, lyder det fra britisk ekspert.

36:

Mårup Kirkes fremtid er sikret

I mange år har det været kendt, at Mårup Kirke – en af Nordjyllands mest besøgte turistattraktioner – er på vej til at styrte i havet. En ny handleplan skal redde kirken fra nedstyrtning.

mange på Sjælland ved, hvor Randbøl Statsskovdistrikt ligger. På samme måde tror jeg kun, at det er de færreste i Jylland, der ved, hvor Jægersborg Statsskovdistrikt ligger. Ved at skifte til mere velkendte navne bliver det lettere for alle at forstå, hvor de forskellige regioner er placeret, siger Hans Henrik Christensen.

Han tilføjer, at der i valget af nye navne også er lagt vægt på, at de ikke må kunne forveksles med navnene på de nye kommuner.

Både landsdækkende og decentral

Navneforandringerne laver ikke om på, at Skov- og Naturstyrelsen er en decentral organisation. Det vil fortsat være sådan, at ni ud af ti ansatte arbejder i de lokale enheder rundt om i landet. En række af styrelsens landsdækkende opgaver vil også blive løst decentralt. Fordelingen sker ud fra en vurdering af, hvor det er mest relevant at placere de forskellige ansvarsområder.

Fx varetages administrationen af ø-støtteleven om de danske småøer af Skov- og Naturstyrelsen Fyn. Den landsdækkende mink-kampagne skal nu koordineres af Skov- og Naturstyrelsen Vestjylland, og Skov- og Naturstyrelsen Blåvandshuk står for indsatsen for sæler, beredskabet for havpattedyr og oliefugle samt skarvforvaltningen.

Læs mere om de 19 lokale regioner og deres nye navne på www.skovognatur.dk/om.

”Den nye EU-dom betyder, at vi nu kan skride ind over for legetøj, der indeholder for mange tungmetaller. Før kunne vi kun teste og stoppe legetøj, der frigiver tungmetallerne til deres omgivelser. ”

Bedre kontrol af legetøj

Efter at have undersøgt i alt 500 prøver fra 145 produkter fra legetøjsindustrien vender Miljøstyrelsen tommelfingeren opad for det legetøj, der står på hylderne i de danske legetøjsbutikker.

Med udgangspunkt i en EU-dom fra 2004 gennemførte Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion i efteråret 2007 en større undersøgelse af indholdet af bly, kviksølv og kadmium i et udvalg af det legetøj, der findes på det danske marked. Og resultatet, som nu foreligger, er godt nyt til danske børn og deres forældre:

– Vi udvalgte på forhånd en række plast- og træprodukter, hvor man kunne mistænke et øget indhold af tungmetaller. Tidligere på året var der en større, international sag, hvor legetøjsproducenten Mattel måtte trække en række produkter tilbage fra markedet – netop på grund af for mange tungmetaller. På den baggrund kunne man jo frygte, at det var et generelt billede af legetøjsindustrien, forklarer Hanne Thygesen fra Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion. Hun fortsætter:

– Men ud af 145 produkter fandt vi kun otte produkter, hvor enkeltdele på produkterne ikke overholdt reglerne for enten bly eller kadmium. Og selvom det naturligvis er otte for meget, så må man også sige, at det på ingen måder er et voldsomt antal – og derfor er det ganske opløftende: De otte produkter var fordelt på fire forskellige importører, og der var ingen systematik i overtrædelserne overhovedet.

Grundigere kontrolmuligheder

De otte produkter er efterfølgende blevet analyseret, og salget af dem er stoppet. Men eftersom analyser viser, at tungmetallerne ikke frigives fra legetøjet, bliver der ikke udsendt advarsler til forbrugerne om de allerede solgte produkter.

– Den nye EU-dom betyder, at vi nu kan skride ind over for legetøj, der indeholder

for mange tungmetaller. Før kunne vi kun teste og stoppe legetøj, der frigiver tungmetallerne til deres omgivelser. Dvs. at hvor kontrollen af legetøj i kraft af legetøjsdirektivet tidligere mest fokuserede på de sundhedsmæssige aspekter ved frigivelse af de tre tungmetaller, er kontrollen nu udvidet til også at omfatte indhold af metallerne. Dermed er kontrollen til gavn for både miljø og sundhed.

– Desuden har vi fået et nyt, mobilt testværktøj – det såkaldte XRF-apparat, så vi kan lave røntgenanalyser af legetøjet i et skærmet afsnit af butikken. Det betyder, at vi kan teste langt flere produkter og gøre det både grundigere og hurtigere end tidligere. Hvor vi denne gang testede 145 produkter, ville vi normalt måske kun have nået mellem 25 og 30, slutter Hanne Thygesen.

”Virksomhederne får mindre papirarbejde, og borgerne får nemmere ved at gennemskue og indhente informationer om virksomhedernes forskellige miljøforhold.”

AF JESPER HIMMELSTRUP

Grønne regnskaber bliver enklere

Større danske virksomheder har siden 1995 hvert år udarbejdet de såkaldte grønne regnskaber.

Nu foreslår et bredt udvalg af interessenter, at regnskaberne gøres enklere og mere målrettede blandt andet for at lette virksomhedernes administrative byrde.

De grønne regnskaber skal oplyse offentligheden om virksomhedernes miljøforhold – det vil sige deres forbrug af energi og kemikalier, deres udledninger til miljøet af fx CO₂ og spildevand og ikke mindst deres miljøpolitik.

Men de grønne regnskaber har samtidig betydet en ekstra administrativ byrde for virksomhederne, og derfor anbefaler et udvalg, at reglerne for de grønne regnskaber gøres enklere. Udvalget foreslår blandt andet, at de grønne regnskaber fremover skal indeholde en treårig miljøberetning med fokus på virksomhedens strategiske miljøarbejde, og at de internationale rapporteringsforpligtelser med krav om årlig rapportering om emissioner og affald indarbejdes i regnskaberne miljødatadel.

– Virksomhederne vil opleve udvalgets anbefalinger som en klar forenkling. Blandt

andet fordi de kun behøver at lave en miljøberetning hvert tredje år, men også fordi kravene til miljødata tilpasses de internationale krav. Virksomheder, der har indført certificeret miljøledelse, får det også lettere. Alle disse forenklinger kan vi lave, samtidig med at virksomhederne fastholdes på deres grønne ansvar, siger udvalgets formand og direktør i Miljøstyrelsen, Ole Christiansen.

Ny lov til efteråret

På længere sigt vil anbefalingerne kunne komme både virksomheder og borgere til gode, fordi virksomhederne på den ene side får mindre papirarbejde, og borgerne på den anden side får nemmere ved at gennemskue og indhente informationer om virksomhedernes forskellige miljøforhold.

– På den måde styrkes regnskaberne

generelle miljømæssige informationsværdi over for offentligheden, som jo er et væsentligt formål med de grønne regnskaber, understreger Ole Christiansen.

Udvalget til modernisering af reglerne om grønne regnskaber har afleveret en rapport med de beskrevne anbefalinger til miljøministeren. Den skal danne baggrund for præsentationen af et nyt lovforslag om grønne regnskaber til efteråret.

Du kan læse mere om udvalgets anbefalinger på www.mst.dk, og hvis du har bidrag til, hvordan de grønne regnskaber kan moderniseres eller har kommentarer til rapporten, kan de mailes til erhverv@mst.dk senest den 14. marts 2008.

Skovhjælpere med smil på læben

12 udviklingshæmmede arbejder til daglig som skovhjælpere på Skov- og Naturstyrelsens Naturcenter Herstedhøje vest for København. Det gør de med en arbejdsglæde, mange kun drømmer om.

På blot et par år er ordningen blevet en stor succes for både skovhjælpere, naturcenteret og dets gæster.

Udviklingshæmmede skovhjælpere er en attraktiv ressource i fremtidens naturarbejde

– Hov, hov, har De ikke glemt noget, hr. Andersen? Den muntre bemærkning kommer fra Christian Schwartzbach, der er daglig leder for skovhjelperne i Vestskoven. Ordene er møntet på skovhjelper Brian Andersen, som er i gang med at skrue en rafte fast på Skov- og Naturstyrelsens Naturcenter Herstedhøjes nye hestefold.

Brian opdager hurtigt, at han har glemt en spændskive og skæver smilende, mens han overvejer, hvordan han bedst kan sende replikken tilbage. Det er tydeligvis et spil, de begge morer sig over trods januarvejrets bidende kulde og blæst. Lidt efter opstår der venskabelig brydekamp mellem Christian og skovhjelper Allan Nielsen. Den opløses i et bjørnekram, hvorefter arbejdet med hestefolden fortsætter.

Service i særklasse

De 12 skovhjælpere er ansat af den selvstændige fond Skov, Natur og Friluft Værkstedet. Deres arbejde på Naturcenter Herstedhøje hviler på en samarbejdsaftale med Miljøministeriet og Skov- og Naturstyrelsen.

Til daglig løser de mange forskellige opgaver, der afpasses efter deres kompetencer og behov. Blandt andet servicerer de centerets gæster med bål-tænding og oprydning. De udfører også lettere skovarbejde, producerer brænde og vedligeholder centerets bygninger og nærområder. Skovhjelperne passer desuden naturcenterets café, hvor de svarer på mange spørgsmål fra gæsterne. Alle skovhjelperne arbejder både inde og ude. Det skaber afveksling og stimulerer dem i arbejdet. Der er opgaver nok at tage fat på. Sidste år havde naturcenteret over 40.000 gæster, og tallet vokser år for år.

– PH sagde engang, at man skal give folk dét, de ikke troede, de kunne få – så får man succes. Det passer godt på os. Samarbejdet med skovhjelperne betyder nemlig, at vi kan tilbyde et serviceniveau, der ligger over vores gæsters forventninger. De bliver modtaget med åben dør, smil på læben og et helhjertet ønske om at hjælpe. Når fx en lærer booker et besøg via internettet, sørger skovhjelperne for, at der bliver stillet udstyr frem og tændt bål, inden børnene ankommer. Bagefter rydder skovhjelperne også op. Det giver mere tid til undervisningen og gør det lettere at flytte den ud under åben himmel. Derfor er det en vigtig servicefunktion, siger Stephan Springborg, der er naturvejleder i Skov- og Naturstyrelsen Østsjælland.

Rart at arbejde i naturen

Skovhjelper Jimmy Strunov har været tilknyttet Naturcenter Herstedhøje i cirka halvandet år. Han arbejder både inde og ude og kan godt lide at tage imod skoleklasser og institutioner.

– Jeg tænder bål for dem og finder ting frem til dem. Og de

spørger mig om mange ting. Hvor toilettet er. Om hvordan man tænder bål. Så fortæller jeg, hvor alting er. Og hvordan man gør. Det kan jeg godt lide. At være udenfor og fortælle dem ting, siger Jimmy.

Brian Andersen har været skovhjælper på naturcenteret siden ordningen startede for to et halvt år siden. Det er tydeligt, at han er stærkt engageret i sit arbejde. Og han er ikke i tvivl om, at det er på naturcenteret, han hører til.

– Jeg var på et værksted før. Det skal jeg ikke tilbage til. Vel, Christian? Det skal jeg aldrig. Det er meget bedre at være her. Meget bedre. Arbejde udenfor og lave alt muligt. Hvis Christian ikke går i vejen – ikke også, Christian? siger Brian. Han griner og kigger i Christians retning, mens han noterer sig et hurtigt point.

Smittende glæde og ro

Man behøver ikke at opholde sig på naturcenteret særlig længe for at blive smittet af den positivitet, der omgiver de udviklingshæmmede skovhjælperne. De er meget til stede og hele tiden oplagt til dialog. Et enkelt spørgsmål fører let til ti svar.

– Skovhjælperne tilfører naturcenteret meget mere end blot deres arbejdskraft. De gør det svært for os andre at være i dårligt humør ret længe ad gangen. En anden god egenskab er deres ro. De fleste kan ikke løse flere opgaver på samme tid. Beder man dem om noget, mens de laver kaffe, så skal kaffen altså laves færdig først. Det kan vi andre godt lære noget af, når vi jonglerer med e-mail, telefon og møder i én stor pærevælling, siger Stephan Springborg.

Ansvar skaber mening

Christian Schwartzbach og Stephan Springborg er ikke tvivl om, at arbejdet på naturcenteret har stor personlig betydning for skovhjælperne. På naturcenteret har de fundet en meningsfyldt arbejdsplads, som de føler sig som en del af. Faktisk er de så stolte af deres arbejde, at flere af dem også går i deres arbejdstøj i fritiden.

– Alle vores skovhjælperne har tidligere arbejdet i beskyttede miljøer, hvor de var i centrum for al opmærksomhed. Hvor de hele tiden var nummer et og blev serviceret i alle ender og kanter. Hos os er de nummer to. Her servicerer de gæsterne og påtager sig et ansvar for at tilfredsstille andres behov. De mærker hurtigt, at vi er afhængige af dem, og at deres arbejde har reel betydning for den daglige drift af naturcenteret. Det er en stor omvæltning for dem, og vi får ofte positive tilbagemeldinger fra deres familier og bosteder. Når de har været her et stykke tid, begynder de mere aktivt at stille krav til deres livskvalitet, siger Christian Schwartzbach, der er uddannet skovbruger, naturformidler og pædagog.

Helt konkret har en af skovhjælperne oplevet, at arbejdet på naturcenteret påvirker hans fritid på en meget positiv måde. Børnene i hans nærmiljø mobber ham ikke så meget som tidligere. Der er status i at svinge en stor skovøkse, være god til at tænde bål og gå klædt i grønt arbejdstøj med ordet 'Skovhjælper' trykt på ryggen.

Kontant afregning

Arbejdet med de udviklingshæmmede skovhjælperne er dog ikke uden udfordringer. Det stiller hele tiden krav til Christian Schwartzbach og hans ikke-udviklingshæmmede kolleger. Arbejdsopgaverne til skovhjælperne skal tilpasses nøje. Hvis

de stilles over for krav, der er for overvældende eller byder på uventede problemer, går arbejdet hurtigt i stå.

– Vi skal være ret opmærksomme på, hvordan de har det. De har ikke samme muligheder som os andre for at sige fra eller udtrykke deres følelser. Og der er selvfølgelig gode og mindre gode dage. Derfor må vi tage tingene, som de kommer. Jeg synes, vi er gode til at ramme balancen mellem kompetence og udfordring. Også fordi arbejdsopgaverne i skoven og naturcenteret giver os mange strenge at spille på, siger Christian Schwartzbach. Han tilføjer desuden, at skovhjelperordningen ikke er dyrere end andre dagbeskæftigelsestilbud til udviklingshæmmede.

Fremtiden står i skovens tegn

På sigt er det meningen, at antallet af skovhjælperne i Vestskoven skal øges fra 12 til 26. Samtidig skal mere af arbejdet flyttes ud i skoven. Allerede nu arbejder skovhjælperne på at istandsætte en bygning et andet sted i skoven, der skal fungere uafhængigt af naturcenteret. Det er dog ikke meningen, at skovhjælperne skal konkurrere med de rigtige skovarbejdere.

– Vi skal arbejde med opgaver, som skovarbejderne ikke længere har tid til – fx tilsyn med bålpladser. Stadig flere skoleklasser overnatter også i skoven. Så stiller vi store telte op og sørger for brænde. Det ligger jo i kortene, at den danske natur i fremtiden skal åbnes for et større publikum og understøtte flere rekreative aktiviteter. Derfor bliver der også brug for et mere udbygget serviceapparat. Der har vi allerede bevist, at udviklingshæmmede skovhjælperne udgør en meget attraktiv ressource, siger Christian Schwartzbach.

Naturvejleder Stephan Springborg og leder Christian Schwartzbach, Skov- og Naturstyrelsen Østsjælland, understreger begge, at de 12 skovhjælperne udfører et værdifuldt stykke arbejde: "Samarbejdet med skovhjælperne betyder, at vi kan tilbyde et serviceniveau, der ligger over vores gæsters forventninger. De bliver mødt med et helhjertet ønske om at hjælpe – derfor er det en vigtig servicefunktion," siger Stephan Springborg.

Forstærket indsats mod enslydende vejnavne

Veje med samme navn skaber hvert år alvorlige problemer, koster samfundet millioner og kan i sidste ende koste menneskeliv. Kort & Matrikelstyrelsen har hjulpet Erhvervs- og Byggestyrelsen og Post Danmark med at kortlægge problemets omfang og udarbejdet en løsningsmodel, der nu skal gennemføres.

Man anslår, at ambulancen hvert år i snit kører forgæves en til tre gange til en flertydig adresse med livstruende konsekvenser for den tilskadekomne, som befinder sig et helt andet sted. Det er de mest alvorlige følger af, at flere veje inden for samme postnummer bærer samme navn.

Digitaliseringens akilleshæl

Og problemerne med enslydende vejnavne kan også have både praktiske og økonomiske gener for de berørte: En helårsbeboelse i Nykøbing Sjælland modtog for år tilbage 100 kvadratmeter græs til et sommerhus. Det er der jo sådan set ikke noget i vejen med – lige bortset fra, at rullegræsset egentlig skulle have været leveret til et sommerhus i nærheden.

Et andet sted i landet havde et tømrerfirma bestilt 19 tons tagsten til et større byggeprojekt. Men desværre for tømrerfirmaet havde fragtmænd læst de mange tagsten af i et villakvarter i nærheden, og først efter længere tids søgning blev tagstenene forenet med deres rette ejermand.

Eksempler som disse er ikke taget fra en hedengangen udgave af Anders And. Det er den skinbarlige virkelighed i Danmark anno 2008.

– Problemerne er steget i takt med den generelle digitalisering af verden,

hvor it-systemerne er 100 procent afhængige af helt entydige informationer. Man kan sige, at jo mere digitalt samfundet bliver, desto vigtigere er det, at verden er fornuftigt indrettet, siger specialkonsulent i Kort & Matrikelstyrelsen Morten Lind.

Han har sammen med folk fra Post Danmark og Erhvervs- og Byggestyrelsen foretaget en nøje kortlægning af problemets omfang – blandt andet ved hjælp af Kort & Matrikelstyrelsens digitale grundkort og et geografisk informationssystem (GIS).

Morten Lind understreger, at problemet ikke er opstået med kommunalreformen, der trådte i kraft ved årsskiftet 2006-2007.

– Problemet stammer tilbage fra indførelsen af postnummersystemet i 1967 og kommunalreformen i 1970, hvor alle landets veje fik navne. I 70'erne nedlagde Post Danmark oven i købet nogle små postnumre, og derfor har vi nu i alt knap 1.000 vejnavne, som kan forveksles, fordi navnet optræder to eller flere gange inden for samme postnummer, siger han.

Problemer i Randers

I postnummer 4000 Roskilde er der eksempelvis to veje med navnet "Vestergade" – én i Roskilde by og én i Tune by i Greve. I Slagelse Kommune findes "Bak-

kedraget" både i Slagelse og i Kalundborg, og i postnummer 8900 Randers findes "Egevej" hele fire steder; nemlig i Assentoft, i Haslund, i Harridslev og i Øster Bjerregrav.

Og navnlig Randers har haft problemer med de flertydige vejnavne – i alt er der 75 vejnavne, der findes to eller flere steder – blandt andet fordi den nuværende kommune består af tre hele og tre halve kommuner, der er blevet lagt sammen. Og derfor har kommunen nu forstærket indsatsen mod veje med samme navn.

– I første omgang har vi sørget for, at der er kommet et ekstra stednavn på alle de adresser, som ikke alene kan adskilles af postdistrikt og postnummer. Derudover er alle adresser i kommunen blevet udstyret med en koordinat. Det nye er, at Randers Kommune har indgået et samarbejde med Post Danmark om at finde frem til en løsning med nye postdistrikter, som kan løse hovedparten af problemerne, fortæller GIS-koordinator i Randers Kommune, Mie Mølbak.

Hun tilføjer, at målet er, at kommunens adresser fremover bliver entydige og kan defineres ved hjælp af vejnavn, husnummer og postnummer.

Alvorlige konsekvenser

Men det er langt fra kun rullegræs og

Fejludrykninger

Alarm 112 registrerede i 2005 431.437 henvendelser, som førte til 147.830 assistancer med ambulance. 1.900 af disse skulle køre til en flertydig adresse – svarende til fem udrykninger pr. dag. Forespørgsler hos Falck og Danske Regioner tyder på, at der 10-20 gange pr. år er fejludrykninger som følge af problemet med de flertydige vejnavne. Da ca. 15 procent af alle udrykninger vedrører potentielt livstruende tilstande, antages det, at de 10-20 fejludrykninger en til tre gange om året fører til dødsfald eller varigt forringet livskvalitet.

FOTO: POLIFOTO

tagsten, der ender forkert, når vejene hedder det samme. Langt alvorligere bliver det, når udrykkende ambulancer kører til den forkerte adresse, eller når vigtige breve aldrig når den rette modtager.

Blandt andet var en 18-årig mand ved at få politiet på nakken, fordi han gentagne gange var udeblevet fra den session, som sessionsmyndighederne hævdede, han havde fået besked om, men som han aldrig havde modtaget indkaldelsen på.

Derfor var det i sin tid politiet, Alarm 112 og Post Danmark, der gjorde opmærksom på, at problemet med de dobbelte vejnavne fører til fejl og forvekslinger, som kan have store konsekven-

ser for samfundet og ikke mindst de mennesker, der bebor det.

Arbejdsgruppen peger på tre metoder for at komme problemet med de flertydige vejnavne til livs: Man kan justere postnummergrænsen en smule, oprette et nyt postnummer eller man kan ændre de pågældende vejnavne.

– Ved hjælp af GIS kunne vi se, at i nogle situationer er det den første løsning, der er den bedste, i andre er det en anden. Den helt præcise løsningsmodel, vi peger på, betjener sig derfor af de tre metoder, der supplerer hinanden, siger Morten Lind fra Kort & Matrikelstyrelsen.

– Vores undersøgelse viste, at selvom den samlede løsning vil koste det of-

fentlige et engangsbeløb i omegnen af 20 millioner kroner, er der kontante fordele for hele samfundet svarende til et tilsvarende beløb – hvert år!

På den baggrund har Erhvervs- og Byggestyrelsen nu besluttet at gennemføre løsningsmodellen ved hjælp af en bekendtgørelse, der blev sendt til høring 1. oktober 2007 og som trådte i kraft 1. januar i år. Bekendtgørelsen lægger op til, at der pr. 1. juli 2008 ikke længere må være vejnavnekonflikter i Danmark.

Eller med andre ord: en adresse som består af de tre led: vejnavn, husnummer og postnummer vil fremover altid være entydig.

Danske vejnavne

- Der findes ca. 109.000 vejnavne i Danmark. Cirka én procent – eller lige omkring 1000 veje – har én eller flere dobbeltgængere inden for postnummeret. Det betyder, at cirka 20.000 helårsadresser og 5.000 erhvervsadresser er berørt af problemet med de flertydige vejnavne.
- De tre hyppigst forekomne vejnavne i Danmark er: Lærkevej, Birkevej og Vinkelvej.
- Læs mere på www.adresse-info.dk og se listen over de dobbelte vejnavne her: <http://www.adresse-info.dk/ark8.aspx>

Rent vand fra hanen er ikke nogen naturlov. Derfor arbejder de syv miljøcentre under Miljøministeriet med at kortlægge Danmarks grundvandsressourcer, så vi også i fremtiden kan få klart, rent drikkevand, når vi åbner køkkenhanen.

Miljøcentre skal sikre fremtidens drikkevand

Dryp. Dryp. Når du åbner for hanen, så strømmer det rene, klare drikkevand ud. Sådan skulle det gerne være mange år endnu – og derfor er de syv miljøcentre under Miljøministeriet i gang med at indsamle viden for at sikre fremtidens drikkevand.

Det langsigtede mål er, at grundvandet skal beskyttes mod forurening, og at alle forbrugere skal sikres en stabil forsyning med tilstrækkelige mængder af drikkevand af god kvalitet.

– Det handler i bund og grund om at sikre vores grundvand også i fremtiden. Derfor er vi i gang med at kortlægge: Hvor kan naturen ikke klare det selv – og hvor findes truslerne mod grundvandet, forklarer teamkoordinator for grundvandskortlægning ved Miljøcenter Ålborg, Birgitte Palle.

Ifølge EU skal alle medlemslande beskytte deres grundvand, og i Danmark stammer en stor del af truslen fra udledningen fra landbruget, fortæller Birgitte Palle.

– Vi må jo erkende, at grundvandet herhjemme nogle steder er sårbart for udledningen af kvælstof og pesticider. Så hvis vi vil bevare grundvandet rent, er vi først og fremmest nødt til at kortlægge, hvor problemerne er og gøre en indsats der, siger hun.

Midtvejs

Tidligere var det amterne, der stod for undersøgelserne af grundvandet, men efter strukturreformen er arbejdet overgået til miljøcentrene. Og derfor er miljøcentrene nu travlt beskæftigede med at

overflyve kongeriget og foretage nøjagtige målinger – for på den måde at kunne udpege de vigtige drikkevandsområder.

Mange steder har arbejdet stået på i op mod ti år – og dette tidsperspektiv bliver efter alt at dømme mindst fordoblet, før en beskyttelse af grundvandet i særligt sårbare områder er gennemført, skønner Birgitte Palle.

– Flere steder er vi midtvejs i kortlægningen, men nogle steder er man ikke nået så langt. På grund af strukturreformen er arbejdet også mange steder blevet forsinket, så mit bedste bud er, at det hele nok bliver forsinket nogle år, siger hun.

Der går altså nogle år, før miljøcentrene får det endelige overblik over Danmarks grundvandsmagasiner. Men indtil da glæder de sig over den viden, som langsomt bliver opdyrket, som arbejdet skrider frem.

– Vi har flere eksempler på, at vi har fået god viden ind – ikke mindst til at belyse, hvilke faktiske problemstillinger, vi står over for. Der er kommet en hel del ny teknologi, og metoderne er blevet bedre. For få år siden gik man rundt med måleudstyr på ryggen. I dag kan vi bruge en helikopter, så meget er sket siden, understreger Birgitte Palle.

Miljøcenter Århus er i øjeblikket i gang med en kortlægning af den østjyske undergrund. For geologerne betyder det et øget overblik over undergrundens jordlag, når målingerne afslører ler eller en såkaldt begravet dal.

Sådan findes det dyrebare grundvand

I gamle dage brugte man en Y-formet pilekvist, når man ledte efter vand. Sådan er det langt fra længere. I dag er pilekvisten nemlig skiftet ud til fordel for helikoptere, bæltekøretøjer og masser af elektroniske måleinstrumenter.

Kortlægningen af grundvandet foregår i fire forskellige trin, hvor det først handler om at indsamle en masse viden, dernæst foretage nogle overordnede målinger, gennemføre omfattende borer og lave kemiske analyser for til sidst at ende med at opstille detaljerede geologiske og hydrologiske modeller for, hvordan vandet på langt sigt kan gøre gavn. Mange steder i landet er man

netop blevet færdige med de indledende faser, hvor eksempelvis den såkaldte SkyTEM-helikopter har indsamlet viden om undergrunden.

Sand frem for ler

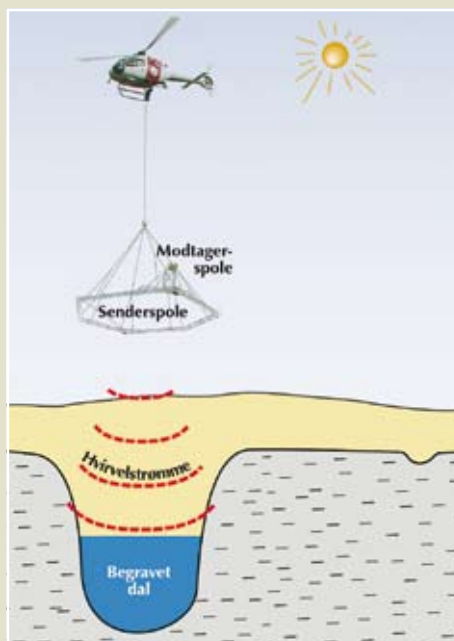
I begyndelsen af det nye år gennemførte Miljøcenter Århus en række seismiske målinger ved Hadsten nord for Århus og omkring Lindved ved Vejle som opfølgning på TEM-målingerne (Transient ElektroMagnetiske målinger).

– Målingerne foregår med et køretøj med en lang "hale", som sender lyd ned gennem jorden. På den måde kan vi finde ud af, hvor og hvordan jordlagene

ligger, fortæller geolog Stine Rasmussen fra Miljøcenter Århus.

– Når det er sket, kan vi sammen med de andre indsamlede datatyper finde ud af, om strukturen i undergrunden er i orden. Hvis der er ler i undergrunden, kan vi ikke udvinde vandet, fordi vandet er bundet til mineralerne i leret. I sandet derimod ligger vandet mellem sandkornene, og derfor kan vi suge vandet ud, uddyber Stine Rasmussen.

– Hvis vi finder ler, kan vi hurtigt sige: Så er der ikke mere at gøre her. Til gengæld behøver vi så heller ikke bruge flere økonomiske midler på yderligere undersøgelser i form af dyre borer,

SkyTEM

Helikopteren, som benyttes til målingerne, flyver i ca. 60 meters højde med en hastighed på 20-40 kilometer i timen. Målingerne resulterer i en form for scanning af jordlagene ned til en dybde på 100-250 meter under terræn. Scanningerne giver et detaljeret billede af, hvor der er mulighed for at finde grundvandsmagasiner, og de kan derfor fortælle noget om, hvorvidt det kan betale sig at placere de noget dyrere undersøgelserboringer.

FOTO: MILJØCENTER ÅRHUS

Kortlægning af grundvandet

Kortlægningen af grundvandet foregår i fire trin i hele landet. Hvert trin tager op til flere måneder, og gennemløbet af alle trin tager gennemsnitligt to år for hvert område.

- Trin 1: Analyse af eksisterende data.
- Trin 2: Detailkortlægning i form af kortlægning af grundvandsmagasinerne beliggenhed, tykkelse og beskyttelse, planlægning og gennemførelse af undersøgelsesboringer, opstilling af detaljeret geologisk model for jordlag og kemi og opstilling af en detaljeret hydrologisk model.
- Trin 3: Områdeudpegning (sårbarhed mv.).
- Trin 4: Anbefalinger og overdragelse af kortlægningen til kommunen.

Kortlægningsaktiviteterne er forskellige alt afhængig af, hvilken geologi der er tale om. Kortlægningsaktiviteterne er fx ikke de samme i Østjylland, som de er på Sjælland eller i den vestlige del af Danmark. Blandt andet består størstedelen af Djursland af kalkmagasiner, hvor eksempelvis SkyTEM-metoden ikke kan anvendes.

for der er simpelthen ikke noget at komme efter, siger hun.

Fagligt stolte

Stine Rasmussen understreger dog, at målingerne ikke kan bruges alle steder i landet, og at kortlægningsaktiviteterne derfor altid er afhængige af den enkelte regions undergrund.

– Målinger som SkyTEM er ikke så glade for el- og højspændingsledninger, for så bliver målingerne forstyrrede, og vi kan ikke bruge dem til noget. Derfor koncentrerer vi os mest om det åbne land – og laver fx ikke målinger i byerne, siger Stine Rasmussen.

For geologerne er en såkaldt begravet dal i den østjyske geologi næsten altid tegn på stor sandsynlighed for at finde grundvandsmagasiner. Når kortlægningen sættes i gang, venter geologerne spændt på resultatet, og hvis målingerne afslører en hidtil ukendt begravet dal, bliver de glade og fagligt stolte.

– Da vi fx for nogle år siden fandt en begravet dal under Tinning Hede var det en stor overraskelse, for det topografisk flade landskab viste ingen tegn på en sådan dyb, begravet dal, siger Stine Rasmussen. Uden geofysiske målinger havde vi aldrig opdaget dalen, der kan vise sig at være vigtig for den fremtidige grundvandsforsyning.

På kanten af himlen

Lige dele embeds- og vildmand.
Luftakrobat og statsbureaukrat.
Jan Kofod Winther er et sammensat
menneske, der har det bedst,
når naturen kryber under huden på
ham – eller når han svæver højt over
den på kanten af himlen og alene i
sit lille fly.

Der er ikke nogen klokke på døren, så jeg banker på den matterede glasrude. En bevægelse i vinduet til højre for mig fanger mit blik, og ind gennem ruden ser jeg en høj mand med langt hår og skæg folde sin krop ud og vinke til mig. Manden, som åbner døren og giver hånd, er iklædt uldsokker, blå cowboyskjorte og praktiske vandrebukser og ser på en eller anden måde forkert ud her i parcelhuskvarteret i Roskilde. En uglet tot midt i alt det velfriserede.

”Jan”, præsenterer han sig kort og viser mig ind i en stue, der er hyggelig på hulemåden: Med masser af bøger, ild i brændeovnen, tekopper og et lille stykke chokolade på bordet bag den lave lædersofa. De viltre lokker fra både skæg og hår er sammen med uldsokkerne og de bløde bukser vanskelige at se for sig bag et poleret skrivebord i embedsvældet. Ikke desto mindre sidder jeg over for en statsansat sagsbehandler med over 30 års anciennitet i Miljøministeriet. Uddannet cand. merc. med speciale i revision og skatteret og med ansættelser i Miljøstyrelsen, Departementet, Skov- og Naturstyrelsen, Fredningsstyrelsen og

Naturklagenævnet er han en nærmest arketypisk embedsmand.

...Og dog. For den anden halvdel af embedsmændens liv udfoldes nemlig bag styrepinden i en lille Cessna-maskine, typisk sådan lidt lavtflyvende, skævt i en 50-60 graders vinkel, hængende ud af vinduet med øjet klistret til sit kamera. Halsbrækende tanke, ikke sandt? Eller for den sags skyld iklædt waders ude ved en øde, dansk kyststrækning med fiskestang i hånden og øjet hvilende på horisontlinjen. Eller langt væk fra alting i en norsk naturpark med snesko på fødderne og jagtbøssen på ryggen.

Velkommen til en sammensat personlighed – et liv spændt ud over fjerne poler. Og så igen – et liv, der virker harmonisk og sammenhængende efter ganske kort tids samtale. Velkommen til Jan Kofod Winther, Danmarks mest iøjnefaldende og vel nok bedste luftfotograf. Manden der bruger landskabet som lærred.

Bjornelorten i fjeldene

– Forestil dig, at du er helt alene, dybt inde i en >

norsk skov. Og pludselig finder du en bjørnelort. Jamen... Det er jo lykken!

Vi er på tredje eller fjerde kop te. Jeg har været hos Jan Kofod Winther længe, har set en stribe af hans utrolige luftfotos, nogle af dem iscenesat som et langt spil eller digt, sammenhængende og med glidende overgange med musik til. Og vi er nået rundt til at tale om hans syn på naturen, da han fortæller om sin nylige oplevelse fra Norge.

– Jeg synes, det er svært at opsummere mit natursyn, men overordnet handler det om helhedsoplevelsen. Hvor ornitologen er en slags frimærkesamler i naturen, der får en stor naturoplevelse, når han ser en sjælden fugl på en losseplads, så handler det for mig i langt højere grad om gå ud i naturen. Sætte sig ned. Lade det komme til sig, fortæller Jan Kofod Winther. Hans stemme er kultiveret, og begejstringen er tydelig. Både når han taler om naturen og om fotografiet.

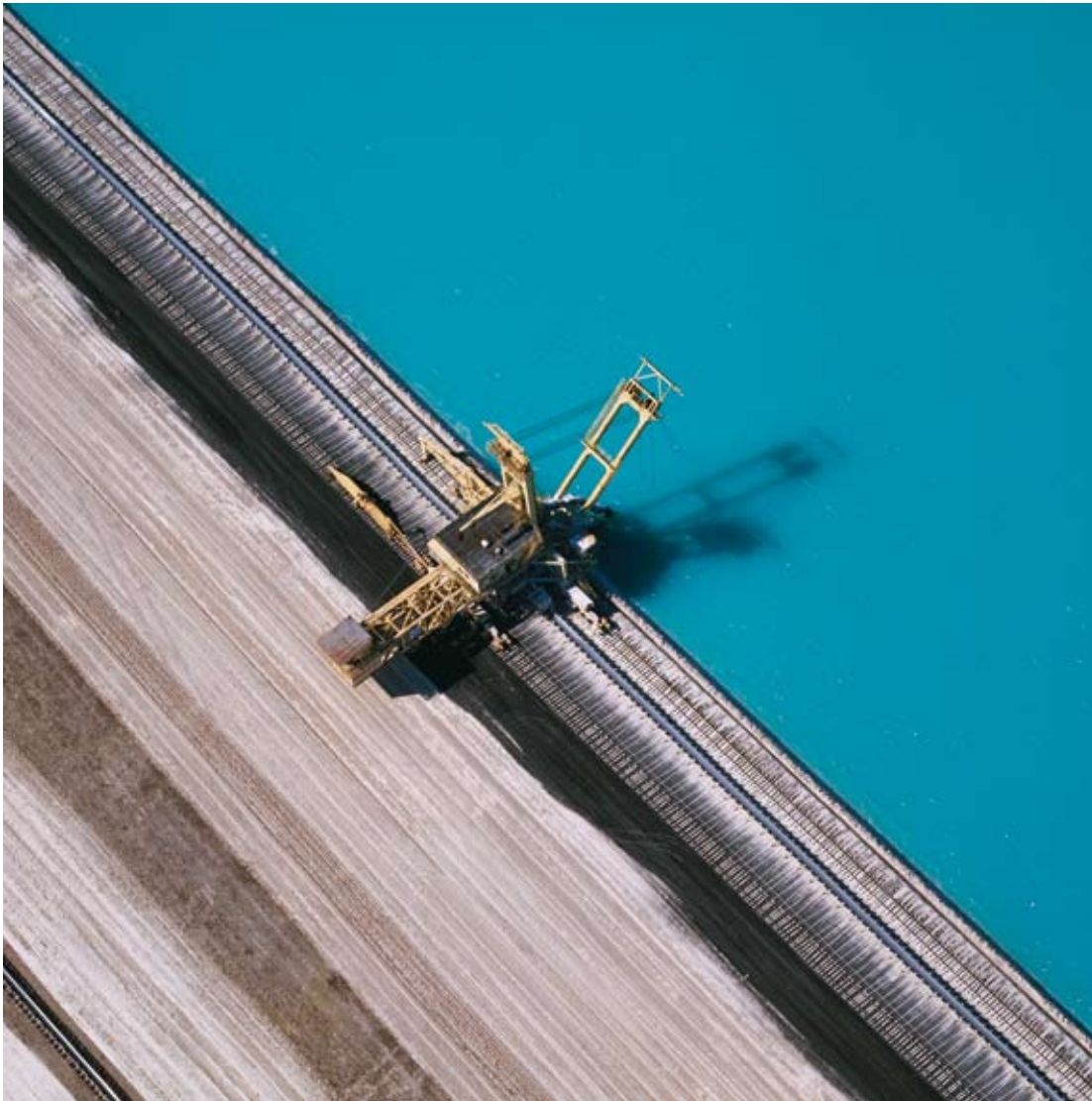
– Jeg har en hytte i Norge, hvor jeg opholder mig tre måneder hvert år. Og skal jeg koncentrere mig om en bestemt opgave, som fx da jeg lavede min fotobog, Himmelskud, så er jeg der gerne helt

alene. Ensomheden er godt for arbejdet. Den giver ro og koncentration. Men det betyder også, at du får naturen ind under huden. Det giver en mental opbygning, når du vandrer i timevis helt alene i fjeldet. Uden at møde noget som helst. Hverken dyr eller mennesker. Og pludselig – så ser du kongeørnen højt over dig. Det er en gave.

Mødet med landskabet

Jan Kofod Winther er nærmest snublet ind i sit liv som kunstfotograf. Han har fløjet siden starten af 70'erne og ejet sit eget fly siden '74. Efterhånden som hans indtjening som embedsmand ikke stod mål med udgifterne som flyejer, blev ideen om at tjene penge på at fotografere fra luften født. Op gennem 80'erne arbejdede han overvejende med dokumentation og kortlægning fra luften, men fra slutningen af årtiet fik hans fotografier et nyt udtryk. En anden dimension.

– Jeg var på en fotoworkshop, hvor jeg i løbet af en uge blev tæt bombarderet med indtryk og fotos. Vi skulle tegne croquiser for at fange perspektivet, skære motivet rigtigt, fastholde øjeblikket. På den

måde minder croquistegningen i virkeligheden om luftfotografiet: Du har meget kort tid til at finde den rigtige vinkel, det gode lys, det rigtige udsnit.

Herefter tog hans karriere en krap drejning. Han begyndte med det grafiske luftfotografi, satte sine dias sammen til kortere eller længerevarende billeddigte med musik til og udstillede sine digte både på museer og i privat regi. En anekdote fra det virkelige liv demonstrerer det ellers svært håndgribelige ”ekstra”, der er i Kofod Winthers billeder: Da etableringen af den kunstige ø Peberholmen var tilendebragt, blev det fejret med et af Jans billeddigte. Han havde dokumenteret arbejdet set fra luften og sat de mange dias sammen i et spil med musik til – særligt de mere grafiske og abstrakte billeder. Og efter afspilningen kom en af ingeniørerne op til Jan Kofod Winther og takkede: ”Det er fantastisk – nu synes selv vores koner, at det er smukt, det vi laver.”

Og det er lige præcis dét himmelskuddet, perspektivet fra oven, tilbyder sin tilskuer: Et helt nyt blik på virkeligheden, så en banal motorvejssammenfletning på én gang bliver et billede på det yp-

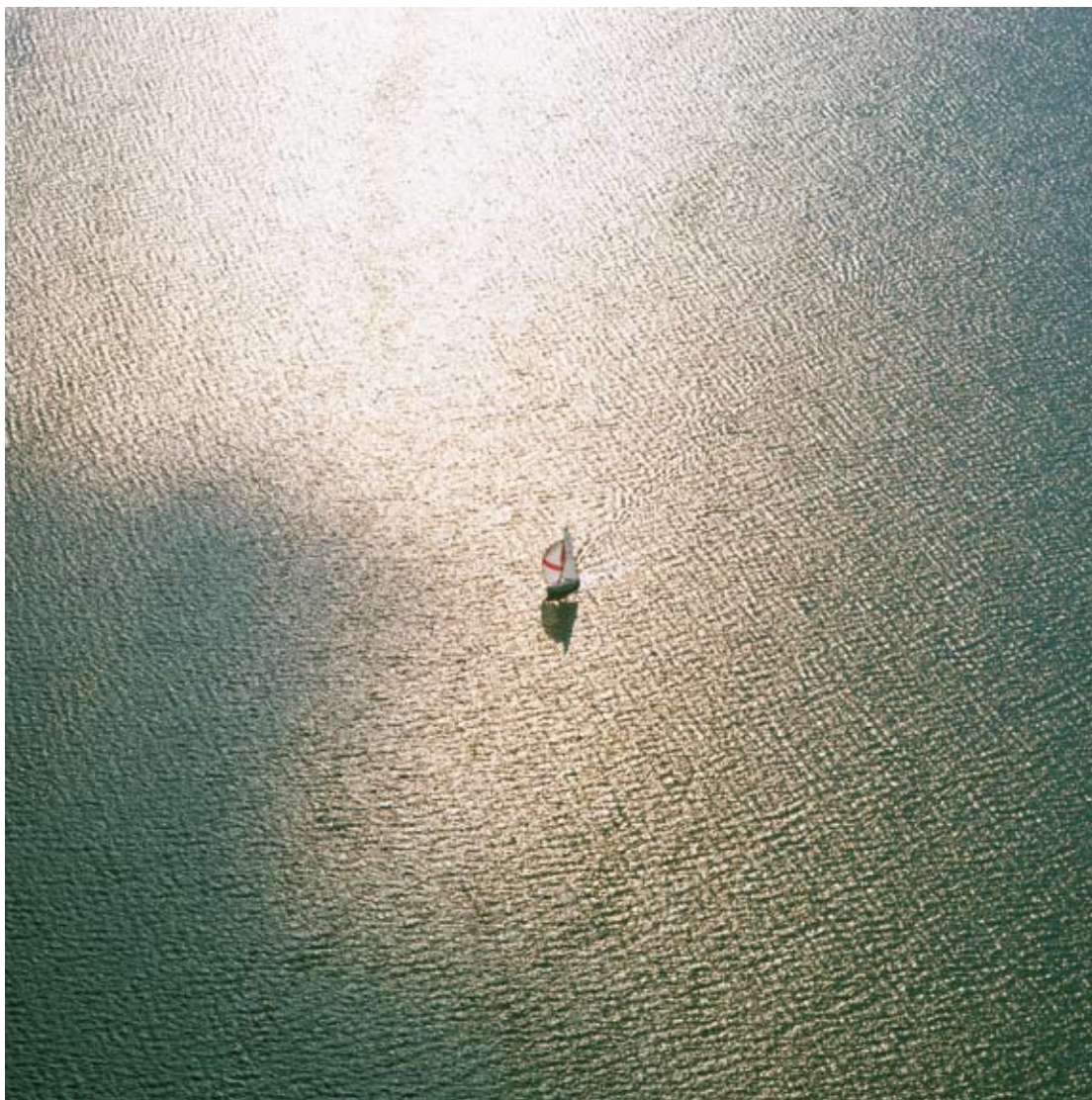
perste i ingeniørkunsten, en dokumentation af det værste i menneskets overgreb på naturen og i øvrigt opløst til ren form og abstraktion for ens øje.

– For mig er et billede et møde med landskabet. Jeg kan flyve rundt i timevis uden at se de rigtige motiver, men pludselig er lyset rigtigt, pludselig kan jeg se en form eller et mønster i landskabet, og så handler det om at få komponeret billedet. Jeg tager ikke ret mange billeder af hvert motiv, til gengæld bruger jeg masser af tid på at finde det rigtige motiv og på at skabe landskabet om til en form, forklarer Jan Kofod Winther.

Drømmen møder virkeligheden

Bogen Himmelskud er inddelt i ni selvstændige afsnit. Hvert afsnit fungerer som et af Kofod Winthers billeddigte, og ikke et eneste foto eller en eneste overgang mellem billederne står tilfældigt placeret i bogen. For ud over at vise hvor smukt Danmark kan tage sig ud fra oven, så har fotografen også et budskab med sin bog:

– Jeg kan alt for hurtigt blive alt for missionerende. Det er blandt andet også derfor, at Michael >

Stoltze har skrevet teksterne til mine billeder. Det giver meget mere rum til fortolkning, siger han og bladrer i bogen. Finder billedet af et nedlagt landbrug, som ligger millimeterpræcist og fuldstændig kvadratisk afgrænset på en tilsyneladende uendelig grøn mark. Peger på det.

– Se der... Det er drømmen om det gode liv på landet. De bor jo på en øde ø i gyllehavet, og hvis deres hund smutter ud på landmandens mark, så skyder han den, for den skal sgu ikke skræmme hans vildt. Og hvis de vil tilbage til livet, så foregår det ad den der snorlige vej, der leder op til en komplet øde landevej. Det er derfor, så mange mennesker bliver skuffede, når de lever deres drøm om livet på landet ud.

Vi bladrer videre, og Jan stopper ved et smukt fotografi af en ensom sejlbåd midt på et uendeligt varieret hav med små krusninger. På næste side er et foto af Tunø Havn en sommerdag, spækket med fritidssejlere, som ligger fortojet i helt op til otte-ni lag ud fra molen.

– Det er det samme, ikke? Drømmen om livet på havet. Roen og det uendelige ocean. Men når jeg

ser dem sejle rundt dernede, så ser det mest af alt ud som om, det handler om at komme hurtigst og sikrest muligt ind i næste havn, hvor man så kan ligge skulder ved skulder ved siden af alle de andre.

Sammenhæng mellem luft og jord

Så selvom Jan Kofod Winthers billeder er åbne udsagn, man kan læse sin egen tolkning ind i, så har ophavsmanden afgjort sit eget, indimellem nærmest dogmatiske, syn på dem. På den måde er han en sammensat mand – ikke lige til at blive klog på. Lige dele embeds- og vildmand. Følsom kunstner og saglig revisor. Foretrækker fordybelsen i naturen, men bruger den til at hæve sig op over det hele og betragte det fra flere hundrede meters afstand gennem en linse.

– Det er rigtigt. Jeg har to forskellige former for... Han tøver lidt. Hæver tekoppen for at drikke, men sætter den igen, inden den når læberne. Fortsætter:

– Jeg har brug for den synergieffekt i mit liv. Det dur ikke at være kreativ på heltid. Jeg har behov

for at lave noget helt andet ved siden af. Og på samme måde er det sådan set med mit fotografi. Der skal være en vis sammenhæng mellem det at hænge oppe i luften og det at være på jorden. Hvis du skal forstå landskabet fra oven, så bliver du nødt til at have været dernede først. Ellers kan du ikke se, hvilken rytme, hvilke linjer i landskabet du skal kigge efter, siger han.

Han tager endelig en slurk af den efterhånden halvkolde te og slutter interviewet med sin pointe: – Det er derfor, at jeg ikke tror på ideen om at lave luftfotos af hele verden. Du kan godt lave noget kønt, men i længden bliver det simpelthen for overfladisk.

Jan Kofod Winther

Født i 1950. Uddannet cand. merc. i 1973, ansat i Miljøministeriet siden 1976. I dag halvtidsansat i Naturklagenævnet. Siden 80'erne har han arbejdet professionelt med luftfotografiet. Først som dokumentation og kortlægning og i de seneste 15-20 år har han udforsket det grafiske/abstrakte luftfoto. Har gennem årene udstillet på en række museer. Er lige nu aktuell med bogen *Himmelskud* (Gyldendal, 2007) og flere forskellige udstillinger:

- Februar 2008: Museum for samtidskunst i Roskilde
- Februar-marts 2008: DGI-byen i København
- April-juni 2008: Kunstmuseet Brundlund Slot i Aabenraa
- Maj 2008: Kristiansund i Norge

Jan Kofod Winther er gift, har en datter på 14 år og en søn på 19 år.

FOTO: SCANPIX

LÆNGE VENTET FREDNING AF LILLE VILDMOSE

Efter 15 års forhandlinger er der endelig kommet afgørelse i sagen om fredning af Lille Vildmose i Nordjylland. Naturklagenævnet udsendte i december sin endelige fredningsafgørelse og erstatningsafgørelse til de 136 lodsejere, som er omfattet af fredningen.

På trods af navnet er fredningen af Lille Vildmose danmarkshistoriens største og dyreste fredning. Områder, der tidligere har været brugt til indvinding af tørv, skal overgå til naturarealer, og det samme gælder for visse landbrugsarealer. Fredningen omfatter også Danmarks største højmose, Tofte Mose, samt Tofte Skov og Høstemark Skov, der har store bestande af kronvildt og vildsvin.

Skovene er indhegnede, og af hensyn til vildtet har publikum kun adgang på guidede ture. Fredningen giver mulighed for at lave en samlet indhegning på et senere tidspunkt, der kommer til at omfatte stort set hele det 76 kvadratkilometer store fredningsareal. På den måde vil dyrene i de to skove kunne færdes frit i hele området.

NATURTUMULT PÅ AMAGER

27. januar åbnede Skov- og Naturstyrelsens Naturcenter Amager udstillingen Naturtumult.

Den nye udstilling handler om bevægelser, kost og sundhed, og udstillingshuset er indrettet som et bevægelsesværksted, hvor man kan få ideer til, hvordan man kan være aktiv i naturen.

Man kan blandt andet tage på klatretur mellem slanger og vandrende pinde, tage på krybskyttejagt med en GPS eller låne legetøj til aktiviteter i området. Udstillingen har aktiviteter for børn i alle aldre, og der er også mange tilbud for skoler og institutioner, der desuden kan bestille oplægsholdere.

Læs mere om udstillingen og åbningstider på www.skovognatur.dk/Lokalt/Hovedstaden/Naturcenter/Naturtumult.htm

PRESSEMEDDELELSER FRA MILJØMINISTERIET

- Behov for en samlet plan for Østjylland. 18. januar 2008
- Danmark får fire nye nationalparker. 17. januar 2008
- Infrastruktur med hensyn til miljø og natur. 10. januar 2008
- Særlig rådgiver i Miljøministeriet. 8. januar 2008
- Særlig indsats på vej for dansk natur. 21. december 2007
- Miljøministeren ønsker bæredygtig byudvikling i Østjylland. 19. december 2007
- Ny departementschef i Miljøministeriet. 18. december 2007
- Ekstra vejledning til kommunerne skal give hurtigere sagsbehandling. 17. december 2007
- Nyt kort skal hjælpe Danmarks natur. 14. december 2007
- Miljøministeren kræver EU-regler for kræftfremkaldende stoffer i balloner. 13. december 2007
- Skærpede miljøkrav til nye og brugte brændeovne. 12. december 2007
- Velkommen til Troels Lund Poulsen. 23. november 2007
- Ny miljømilliard og stærk klimaindsats. 22. november 2007
- Danskerne skal lære at fyre korrekt i brændeovnene. 22. november 2007

Pressemeddelelserne kan læses i fuld tekst på www.mim.dk under nyheder

Læs alle gamle
MiljøDanmark-artikler
på nettet

På MiljøDanmarks hjemmeside www.mim.dk/udgivelser/miljodanmark kan du nu se et emneinddelt arkiv, hvor du kan finde alle MiljøDanmarks artikler siden den 1. februar 2004 i fuld længde.

HOLD ØJE MED DØDE FUGLE

Der er stadig fare for, at vilde fugle fra Polen kan bringe fugleinfluenzaen H5N1 til Danmark.

Fødevareministeriet anbefaler derfor fortsat folk at kontakte dem, hvis de finder unormalt mange syge eller døde fugle i naturen.

Det drejer sig især om fugle som svaner, gæs, blishøns, måger, hejrer og skarver.

Finder man syge eller døde fugle, skal man lade dem ligge og straks kontakte Fødevareministeriet med en nøjagtig beskrivelse af findestedet.

Man kan træffe Fødevareministeriet på deres fugleinfluenza-hotline på 70 13 00 12.

FOTO: SCANPIX

MØD MILJØMINISTEREN

Miljøminister Troels Lund Poulsen genindførte fredag den 25. januar træffetiden i Miljøministeriet. I godt en time fredag eftermiddag kunne man gå direkte ind fra gaden og tale med ministeren.

Baggrunden for initiativet er, at det skal være nemt at komme i kontakt med miljøministeren, siger Troels Lund Poulsen. Træffetiden er den første af mange i Miljøministeriet, men ikke for ministeren.

— Som folketingsmedlem har jeg holdt over 100 træffetider. Når det kan fungere som folketingsmedlem, kan det selvfølgelig også fungere, når man er minister, siger miljøminister Troels Lund Poulsen.

Træffetiderne afholdes løbende og vil blandt andet blive annonceret på Miljøministeriets hjemmeside, www.mim.dk.

NYT NYHEDSBREV FRA BLST

I december udkom By- og Landskabsstyrelsens første nyhedsbrev.

Nyhedsbrevet henvender sig primært til kommunerne, men er også interessant for andre, der vil vide, hvad der fx sker med de kommende vand- og naturplaner.

— Vores rolle som styrelse er blandt andet at sørge for, at man lokalt i kommunerne er orienteret om, hvad der rører sig, når det gælder den nationale naturforvaltning, administrationen af vores drikkevand, grundvandet, planlægningen i det åbne land osv., siger By- og Landskabsstyrelsens direktør Niels Christensen. Han fortsætter:

— Jeg håber derfor, at vi med et nyt nyhedsbrev, hvor især kommunerne er målgruppen, kan være med til at få skabt en god og faglig relevant kommunikation med vores interessenter.

GULD OG GRØNNE SKOVE TIL MILJØRIGTIGE FORBRUGERE

8. januar havde DR1 premiere på det første af otte afsnit i serien "Guld og grønne skove". Programmet er blevet til i samarbejde med Miljøstyrelsen og sætter fokus på, hvordan man ved at ændre en smule på hverdagen, kan skåne miljøet og samtidig spare tusindvis af kroner.

Med hjælp fra værten Peter Ingemann og miljørådgiver fra Roskilde Kommune Trine Keinicke får deltagerne gode råd til, hvordan de ved at ændre nogle af deres dårlige miljøvaner kan nedsætte miljøbelastningen og samtidig spare mange penge.

Læs mere om programmet og se de første afsnit på www.mst.dk.

Miljømilliardens pulje til vand- og naturindsatser er øremærket, og de første projekter er godt undervejs. I Uldum Kær skal Gudenåen og Ølholm Bæk genslyn- ges og engarealer over- svømmes. I Villestrup Ådal skal åens natur- lige fald genoprettes og bane vej for bed- re vandmiljø i Mariager Fjord.

Miljømilliard klar til at genoprette

Godt nyt for fiskene i Mariager Fjord: De dage, hvor de kan svømme rundt i glad forvisning om, at den ilt, de så hårdt har brug for, ikke pludselig slipper op, rykker snart lidt nærmere. Det står klart, efter at de 558 millioner kroner i miljømilliardens særlige vand- og naturindsatspulje blev øremærket i løbet af sidste år.

Indsatsen er rettet mod 11 geografiske områder på Danmarks-kortet, hvor genoprettelsen af søer, ådale, vandløb og engarealer kan gavne vandmiljøet og give plusser på naturkontoen. De i alt op mod 40 øremærkede projekter, som tilsammen udgør en af de største naturgenopretningsindsatser i Danmark

nogensinde, opfylder alle to overordnede kriterier. Dels giver de et renere vandmiljø og reducerer næringsstofindholdet, dvs. fosfor- og kvælstofmængden i vandet. Dels skaber de et større naturmiljø til gavn for dyr, planter og mennesker. De to kriterier er fastsat, så de også opfylder to EU-direktiver; et for de såkaldte Natura2000-områder, også kaldet fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet, samt Vandrammedirektivet.

På den baggrund er det ikke nogen overraskelse, at Villestrup Å, der med sine dambrug er en af punktkilderne til Mariager Fjords kvælstof- og fosforforurening, står til at kunne sætte godt 20 millioner kroner fra miljømilliard

på arbejde i løbet af foråret. Projektet opfylder de to overordnede kriterier, og dertil kommer, at Mariager Fjord, hvad angår debatten om dansk vandmiljø, har haft stor opmærksomhed, siden den tilbage i sommeren i 1997 blev udsat for det, man kan kalde for kvælningsdøden. En ubeskrivelig stank af død og råddenskab fyldte dengang luften over den afdøde fjord. Måger fra nær og fjern havde kronede dage, mens de frådsede i døde og døende fisk i strandkanten.

Mindre fosfor fra dambrug

Villestrup Ådal-projektet skal medvirke til, at den situation ikke genopstår. Ved at stoppe udledningen fra de seks

Nye miljømilliarder på vej til naturen

Regeringen har i perioden 2007-2009 afsat en milliard ekstra til miljøet, heraf 558 mio. kr. til en særlig vand- og naturindsats. Det nye regeringsprogram lægger op til en fortsættelse af indsatsen i 2010-2013.

Skov- og Naturstyrelsen er ansvarlig for at gennemføre vand- og naturindsatsens projekter, som skal sikre en rigere natur og et renere vandmiljø, herunder bidrage til at gennemføre EU's Vandrammedirektiv, samt Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne.

FOTO: NATUREEYES

vandløb, ådale og søer

dambrug i ådalen, vil man mindske næringsstofbelastningen af åen og Mariager Fjord med godt 16 tons kvælstof og et ton fosfor årligt. Umiddelbart lyder det ikke af meget i betragtning af, at Nordjyllands og Århus Amter i 2004 udarbejdede et notat for fjorden, der konkluderede, at kvælstofbelastningen skulle reduceres med 550-640 tons og fosforbelastningen med 16-20 tons, hvis man skulle nå den økologiske målsætning på en sigt dybde om sommeren på fire meter.

Men reduktionen på et ton fosfor betyder, at den samlede fosforbelastning af fjorden nedsættes med seks procent, og det er et vigtigt skridt i den rigtige

Blåkilde dambrug

FOTO: POLIFOTO

En ubeskrivelig stank af død og råddenskab fyldte i 1997 luften over den afdøde Mariager Fjord.

FOTO: STIG BACHMANN NIELSEN/NATURPLAN

Villestrup Ådal

retning, når det gælder om at begrænse algevæksten i lige netop Mariager Fjord. For selvom algevæksten i havet normalt er begrænset mest af kvælstofmængden, er fjorden lidt speciel, da mængden af fosfor her også har stor betydning for algernes mulighed for at formere sig. Det betyder, at man har to knapper at skrue på for at opnå en hensigtsmæssig næringsstofbalance i fjorden. Hvis kvælstoftilførslen reduceres mere, kan fosfortilførslen reduceres lidt mindre – eller omvendt.

– Der er meget få steder, man kan gøre noget for at reducere næringsstofbelastningen af Mariager Fjord. Der er styr på spildevandet, og derudover kommer hovedparten fra den fuldt lovlige landbrugsdrift, som umiddelbart er svært at gøre noget ved. Villestrup Å er et nemt og enkelt sted at slå ned. Et skridt i den rigtige retning. Skrues man ned for fosfortilførslen, skrues man også ned for algerne, forklarer Peter A. Larsen, naturgeograf og projektleder fra Skov- og Naturstyrelsen i Himmerland.

Dansk Grand Canyon

Netop dambrugsdrift har forholdsvis stor andel i fosforbelastning af Mariager Fjord. Derfor kan nedlæggelsen af de seks dambrug i ådalen godt være et af de mange små tiltag, som på et tidspunkt tipper vandmiljøets næringsstofbalance over i det grønne felt. Men sikkert er det, at projektet vil give store naturgevinster.

Villestrup Å gennemløber en lang ådal med stejle kløfter – en slags dansk pendant til de amerikanske canyons.

FOTO: STIG BACHMANN NIELSEN/NATURPLAN

Blåkilde

FOTO: NIELS FABÆK/BIOFOTO

FOTO: BIOPIX

Villestrup Ås udløb i Mariager Fjord

Mariager Fjord

Med fjernelsen af dambrugene og deres opstemninger og med genindførelsen af åens naturlige fald bliver der skabt fri fiskeopgang samt bedre adgang for offentligheden i de naturskønne omgivelser. Villestrup Ådal er allerede et EU Natura2000-naturbeskyttelsesområde blandt andet på grund af en god bestand af forskellige sjældne dyr, lige fra odderen til vindelsneglen, og på grund af specielle naturtyper, fx kilder som Store Blåkilde, orkiderige enge osv. Undergrundens kalk betyder, at ådalens skrænter har en sjælden flora, herunder blandt andet den sjældne bakke-gøgeurt.

Selvom mange strækninger af ådalen stadig vil være utilgængelige, når projektet forventes afsluttet i 2009, er der ifølge Peter A. Larsen planer for på langt sigt at lave en sti hele vejen gennem ådalen gennem opkøb eller frivillige aftaler, så naturlade danskere og turister engang kan gå hele vejen fra Mariager Fjord til Rold Skov.

Uldum Kær skal oversvømmes

Uldum Kær i det midtjyske er et andet natur- og vandområde, som får gavn af miljømiliarden.

Det er planen at genslynge en fire kilometer lang strækning langs Gudenåen og Ølholm Bæk og etablere nye gydebanks. Men projektets vandmiljømæssige hovedformål består i, at der banes vej for en periodevis oversvømmelse af engarealer, så græsset kan binde det fosfor og kvælstof, der ellers finder vej ud i Gudenåen, Randers Fjord og i sidste ende Kattegat. I alt sigter man mod

at reducere kvælstofudledningen med knap fem tons årligt.

Samtidig skal der genskabes ca. 180 hektar lysåbne og afgræssede eng- og kærflader til gavn for plante- og dyreliv, og et 35 hektar stort engareal i kæret ryddes for træer og buske. Hele Uldum Kær er i forvejen et Natura2000-område og byder på et rigt fugleliv med rørhøg og isfugl som hovedattraktioner.

For at glæde naturelskere skal den rekreative anvendelse af området forbedres. Stinettet skal udbygges og fugletårne bygges, ligesom der også er forslag om at etablere et samlet formidlingscenter. En lokal uofficiel delmålsætning for projektet går under overskriften "storken tilbage i kæret".

Ud over at Uldum Kær opfylder kriterierne for natur- og vandindsatsen, blev projektet også valgt på grund af dets parathed.

– Projektet har været tænkt for første gang for 20 år siden, og derfor lå der en masse forundersøgelser, som kunne trækkes op af skuffen. Projektet kan gennemføres over et par år fra slutningen af 2008. Men det kræver blandt andet, at de sidste aftaler med lodsejerne falder på plads, siger Knud Erik Hesselbjerg fra Skov og Naturstyrelsen Trekantsområdet, som leder projektet.

Hele Uldum Kær-området strækker sig over mere end 1.000 hektar, som ejes af flere hundrede forskellige personer. Det gør det umuligt at starte en dialog med alle lodsejere på én gang. Derfor har man måttet prioritere og tage delprojekterne et efter et. Men lodsejerne er meget positive, og opbakningen er

stor, forsikrer Hesselbjerg, der skønner, at de planlagte delprojekters omkostninger kommer til at ligge på ca. otte millioner kroner.

40 projekter undervejs

Med projekterne ved Uldum Kær og Villestrup Ådal har Skov- og Naturstyrelsen i alt op mod 40 projekter undervejs takket være miljømiliarden.

Nær Hobro og Villestrup Ådal skal et projekt ved Kastbjerg Ådal reducere næringsstofbelastningen af Mariager Fjord med yderligere 25 tons kvælstof. Alt i alt vil de mange vand- og naturgenopretningsindsatser tilsammen udgøre de mange bække små, der, når de løber samme vej, som de fx gør i Mariager Fjord, vil kunne gøre en forskel.

FOTO: NATUREEYES

Indsatsen gennemføres i nær dialog med de berørte lodsejere.

Miljøovervågning på randen af Danmark

Med reagensglas og hjemmestrikkede måleinstrumenter holder miljøteknikere og biologer i Ringkøbing styr på vand og natur i Vestjylland.

Danmark har en lang tradition for miljøovervågning, og i 2004 blev Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen (NOVANA) etableret for at sikre en mere systematisk overvågning og styrke naturovervågningen på land. Efter kommunalreformen er opgaven om at overvåge naturen og vandmiljøet blevet pålagt de syv danske miljøcentre.

Ideen med miljøovervågningen er at skabe et overblik over, hvordan naturen og vandmiljøet i Danmark har det. For at udvikle nye naturplaner, men i særdeleshed også for at se, om de planer, der er lavet for at forbedre miljøet, bærer frugt.

Overvågning til lands og til vands

På Miljøcenter Ringkøbings hjemme-

side beskriver de selv miljøcentret som Danmarks smukkeste, og den idylliske gamle amtmandsbolig holder, hvad der bliver lovet. Miljøcentret ligger lige på kanten af Ringkøbing, hvor by bliver til land, og det er omgivet af en park og en vinterafklædt bøgeskov, der lover en endnu smukkere udsigt til foråret.

Det er snart et år siden, de omtrent 55 medarbejdere flyttede ind på gården, men håndværkerne pusler stadig rundt i huset, og den ene længe er stadig under istandsættelse. Det er her, der skal være biologilokale, og selvom det ikke bliver et rigtigt laboratorium, glæder biologerne sig alligevel.

I Ringkøbing er overvågningsopgaverne fordelt ud på tør natur, grundvand, vandløb, søer, fjord og hav, spildevand og dyrkede arealer. Overvågningen af

den tørre natur er gået i hi for vinteren, og de tilknyttede miljøteknikere og biologer trækker først i røjserne igen til foråret, når planterne igen lever op og viser deres kendetegn.

For de, der arbejder med vandovervågning, er der ikke noget, der hedder vinterferie. Miljøteknikerne Niels Sørensen og Jørgen Theibel kører til Hvide Sande, hvor miljøskibet Penelope ligger i havn. Selvom det er uden for sæsonen, er der stadig liv i Hvide Sande, og mens den 60 tons tunge sluseport glider i bag os, følger de turister, der har trodset vinterkulden, nysgerrigt med.

Bleg sol over Vesterhavet

Ud over de smukke strande er Hvide Sande også kendt for sit skibsværft, der er et af de få tilbage i Danmark, som >

stadig behandler træskibe. Lige nu ligger der, indpakket i hvid plast, et norsk museumsskib, der venter på at komme i behandling. Solen tvinger sine blege stråler ind ad vinduerne på den lille båd, og det ellers så temperamentsfulde Vesterhav sender knap nok båden i svingninger, mens vi sejler ud.

– Vores opgave er at sørge for, at miljøtilstanden er i orden, så der er de rigtige forudsætninger for, at dyre- og planteliv kan trives, forklarer Jørgen Theibel. Hvis der er problemer med iltsvind i fjorden, kan de for eksempel justere tilløbet af saltvand fra havet.

Mens Jørgen noterer, hvor de befinder sig, hvor dybt der er, og hvordan vejret er, sænker Niels noget, der ligner en hvid tallerken, ned i vandet for at måle sigtedybden.

Proben, der skal samle data, bliver sendt i vandet, og med et hjemmedesignet pumpesystem henter Niels vandprøver op fra forskellige dybder. De tester for ilt, næringsstoffer og klorofyl. De behøver ikke tjekke algerne på Vesterhavet, men de tager nu en prøve med al ligevel.

I fjorden lægger miljøskibet anker ved endnu en målestation, inden turen

går hjem til havnen i Ringkøbing, hvor båden til daglig har hjemme. De tager de samme prøver som før, men fordi vandet i fjorden er lagdelt med et højere saltindhold i bunden, tager de også en bundprøve med hjem.

De indsamlede vandprøver efterlades på havnen i en køletaske og bliver kort efter hentet af et bud og sendt på laboratorium.

Fjender i farvandet

Miljøteknikerne holder sig til programmet, og der er ikke plads i budgettet til dyre- og planteundersøgelser mere end en gang om året.

Det er derfor heller ikke miljøcentrene, der er først, når der er nye arter i farvandene. Men de undersøger selvfølgelig sagerne, når de får et godt tip. Som i sommer da en 5. klasse var med Naturskolen en tur på Nissum Fjord. Her opdagede de en østers, der ikke var som de andre. Klassen havde fundet en levende stillehavsøsters i Nissum Fjord, hvor de hidtil ikke er set. Stillehavsøstersen er en invasiv art, der truer med at udkonkurrere både almindelige østers og blåmuslinger. Miljøcentrets folk så nærmere på sagen og fandt ud af,

at østersen også var nået til Ringkøbing Fjord, hvor slusemesteren havde fundet dem på sluseportene til fjorden.

Den højtprofilerede dræbergople har også fundet vej til fjorden, men først når alle årets iagttagelser er samlet sammen, kan man vurdere, om den påvirker dyrelivet.

Søer i forandring

Det forgangne år har budt på mange forandringer for medarbejderne, og det har været givende at dele erfaringer og sammenligne arbejdsmetoder med nye kolleger, der er kommet til fra de gamle amter.

Kommunalreformen har også betydet, at miljøcentret i Ringkøbing har fået ansvar for et væsentligt større område end tidligere. Med over 100 kilometer fra den ene ende til den anden, bliver mange arbejdstimer brugt på transport.

– Der bliver mindre tid til det faglige, fordi det meste af tiden bliver brugt på vejene, fortæller biolog Tue Stenholm Jakobsen. Selv arbejder han med søovervågning, og når man lægger transport sammen med den tid, det tager at bugsere båden i og op af søen, så kan

1.500 ideer til at forbedre vand- og naturmiljøet

Både kommuner, organisationer og privatpersoner har været flittige under Vand- og Naturplanens idefase, der gav mere end 1.500 forslag til at forbedre vandmiljøet og genoprette naturen i Danmark.

Planens endemål understøttes af miljømilliardens vand- og naturgenopretningsindsats.

det til tider være svært at nå mere end en eller to målestationer på en dag. Det tidskrævende arbejde og skrumpende budgetter har medført, at der bliver holdt sjældnere opsyn med søerne, nogle steder slet ikke, og det kan blive et problem. Også gode søer skal holdes under opsyn.

– Jeg har oplevet at komme ud til Søndre Lemvig Sø, der, sidst vi var der, var i en god tilstand. I mellemtiden er næringsstofftilstanden seksdoblet, uden vi ved hvorfor, fortæller Tue Stenholm Jakobsen, som videre forklarer, at en del af søernes udvikling kan forudsiges, men at der også er mange faktorer, man ikke kan regne sig frem til, og at modeller derfor ikke kan erstatte målinger i søerne.

Og med dette indblik i overvågningen af søernes miljø er dagen i det vestjyske ved at være ovre. Solen står lavt på himlen, Miljøcentrets både er trukket på land, og gummistøvler og waders er pakket væk. For i dag. Men i morgen starter det hele forfra, for miljøovervågning handler mere end meget andet om gentagelser. Prøver, der tages igen og igen for at sikre overblikket over tilstanden i den danske natur.

Der bliver noget at rive i rundt omkring på miljøcentrene i de næste par måneder. Vand- og naturplanens idefase er netop afsluttet, og nu er det op til landets syv miljøcentre at vurdere de mange forslag til forbedringer af det danske miljø, som de forskellige kommuner, organisationer og enkeltpersoner er kommet med.

Dermed bevæger arbejdet med at lave en samlet plan for at forbedre kvaliteten af Danmarks vand og natur sig nu over i sin anden planlægningsfase. Her vil miljøcentrene sammenholde de indkomne forslag med de gamle amters analyser af, hvor tilstanden i det danske vand- og naturmiljø er mest problematisk. Resultatet bliver et overordnet planforslag til, hvordan Danmark kan opfylde EU-kravene for landets Natura2000-områder og vandområder. Arbejdet skal være færdigt ved slutningen af 2008, men herefter følger flere faser. Først i 2011 vil man kunne se gravemaskinerne føre den danske natur i miljørigtig retning og tilbage i tiden.

Gode muligheder for Ulvedybet

– Det er ikke et EU-krav, at man skal lave en idefase i planlægningsdelen. Men vi har alligevel gjort det, fordi vi ønskede åbenhed i processen og mulighed for input meget tidligt i planlægningsarbejdet. Samtidigt var det ikke mindst på grund af kommunalreformens fordeling af opgaverne mellem kommuner og stat vigtigt at få en tidlig dialog på tværs af myndighedsgrænser, forklarer Lisbeth Andersen fra By- og Landskabssty-

FOTO: JAN SKIVER

relsen, der er projektleder for naturdelen af planlægningen.

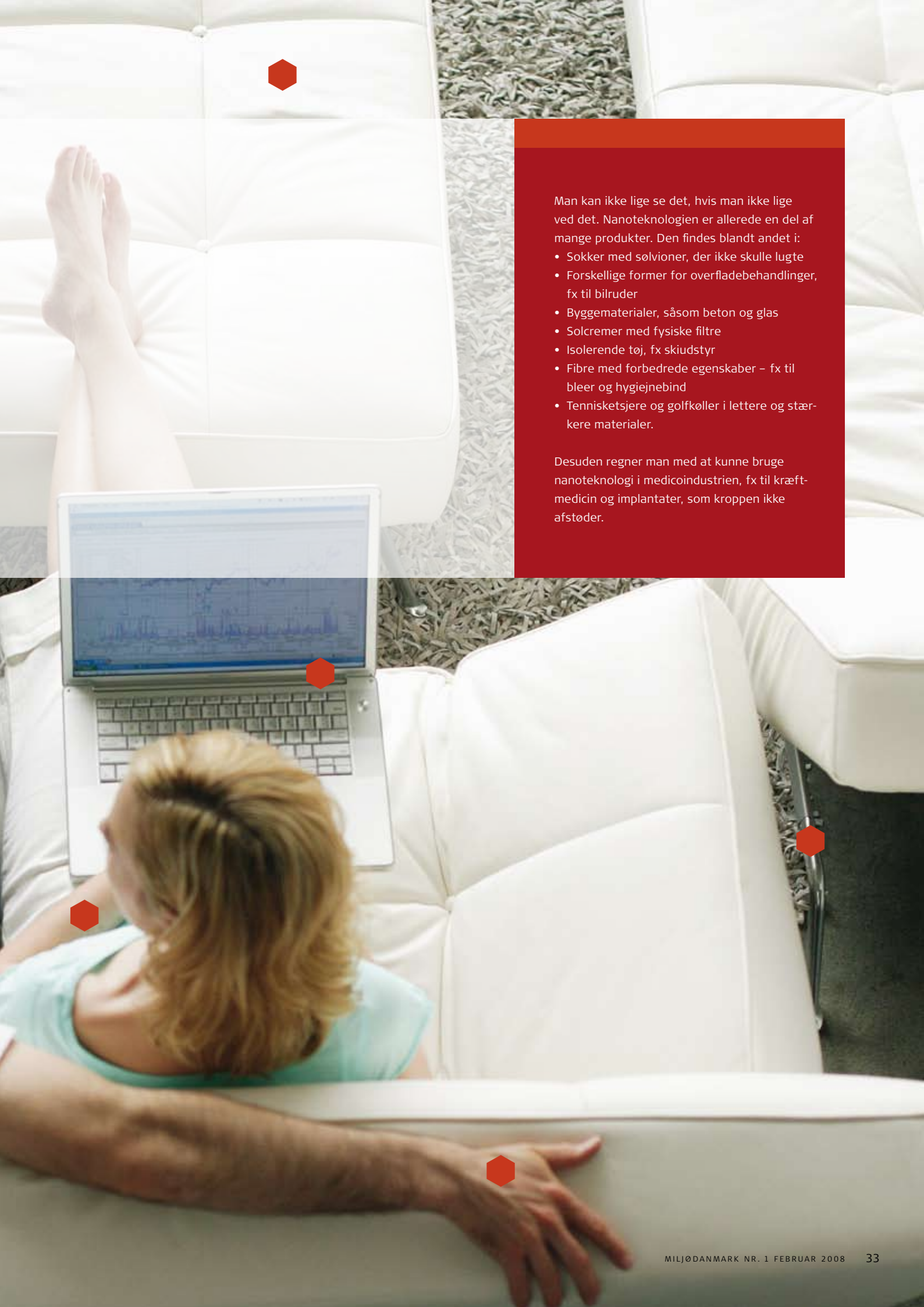
På hjemmesiden vandognatur.dk har man kunnet lægge sine forslag ind, læse andres, og få generel information om hele planlægningsforløbet. Ud over de statslige og kommunale forslag og bidrag fra Danmarks Naturfredningsforening, er også sejlkubber, lystfiskerforeninger, Den Kongelige Danske Aeroklub, Dansk Ornitologisk Forening, kano- og kajakfolk og mange flere kommet på banen.

Da vand- og naturplanen blandt andet skal sikre, at Danmark lever op til EU's Natura2000-direktiver og Vandrammedirektivet, vil forslag om at genoprette Natura2000-områder eller skabe et renere vandmiljø stå sig godt til at kunne gå hele vejen til den endelige plan.

Derfor kan det tænkes, at Danmarks største brakvandssø, Ulvedybet i den østlige Limfjord, ender med at komme i betragtning i den endelige plan. Forslagsstillerne forestiller sig, at man kan forbedre vandmiljøet i Limfjorden ved at genoprette vådområder ved Ølandsvejle og arealer øst for Fannegrøft. Der ved kan der skabes et stort sammenhængende lavvandet vådområde, som kan tjene til at begrænse næringsstofførslen.

Husk hr. og fru Jensen

Nanoteknologien er kommet for at blive og vinder stadig større indpas i vores dagligdag – men borgernes bekymringer og ønsker skal tages alvorligt, lyder det fra britisk ekspert.

Man kan ikke lige se det, hvis man ikke lige ved det. Nanoteknologien er allerede en del af mange produkter. Den findes blandt andet i:

- Sokker med sølvioner, der ikke skulle lugte
- Forskellige former for overfladebehandlinger, fx til bilruder
- Byggematerialer, såsom beton og glas
- Solcremer med fysiske filtre
- Isolerende tøj, fx skiudstyr
- Fibre med forbedrede egenskaber – fx til bleer og hygiejnebind
- Tennisketsjere og golfkøller i lettere og stærkere materialer.

Desuden regner man med at kunne bruge nanoteknologi i medicoindustrien, fx til kræftmedicin og implantater, som kroppen ikke afstøder.

Nanoteknologien skal demokratiseres og accepteres af den brede befolkning, hvis ikke industrien skal løbe af med alle beslutninger.

FOTO: BERIT ROALD/SCANPIX

– Alle, jeg har mødt, mener, at Danmark er langt foran, når det gælder om at involvere befolkningen i nye teknologiske tendenser. Derfor er det virkelig interessant for mig at blive inviteret til Danmark for at skulle give jer gode råd.

Ordene kommer fra Richard Wilson. Direktør for britiske NGO Involve, der specialiserer sig i, hvordan man engagerer befolkningen, så offentligheden føler sig som en del af nationale beslutningsprocesser. Han er inviteret til Danmark af Miljøstyrelsen i anledning af Kemikaliedagen.

Involve har netop udgivet rapporten ”Democratic Technologies?”, som er en analyse af seks engelske initiativer til offentlig debat på området nanoteknologi. I alt har 1.600 forskere, myndigheds personer og almindelige borgere deltaget i de seks forskellige projekter, og Involve har studeret de erfaringer, der kom ud af processerne.

– Når man åbner for dialogen, bliver de kulturelle forskelle brudt ned. Befolkningen får en bedre forståelse for nanoteknologiens muligheder, og forskerne og myndigheder bliver i stand til at tage nogle af borgernes bekymringer og ønsker med ind i forskningen og reguleringen. Fordommene formindskes,

og tilliden øges. Det gælder begge veje, fortæller Richard Wilson.

Myndighederne må deltage direkte

At der er transparens omkring brugen af en ny teknologi og hvordan den bliver brugt, er ifølge Richard Wilson afgørende for, hvordan en ny teknologi bliver integreret i folks bevidsthed. Samtidig er det vigtigt at holde sig for øje, at resultaterne af debatten også er meget afhængige af kulturelle systemer. Som et eksempel nævner Richard Wilson et typisk træk hos de engelske myndigheder.

– I England har myndighederne ofte valgt at udlicitere opgaver omkring kommunikation, og det har stor betydning for graden af borgernes involvering, fortæller han.

– Du kan sammenligne det med at gå til en musikfestival. Du kan sagtens se det hele transmitteret i fjernsynet og på den måde høre og se alle koncerterne med god lyd og tæt på kunstnerne. Men du har ikke stået i flokken af tilskuere og mærket vibrationerne. I og med at du ikke har været en fysisk del af festivalen, har det ikke samme værdi. Når myndighederne kun ser nogle resultater i en rapport, har det ikke samme værdi, som havde de selv været invol-

veret. Når de ikke er med i processen, forsvinder forståelsen. Det er egentlig fatalt, for i en proces, hvor myndighederne ønsker at legitimere beslutningsprocesser, er det vigtigt, at der er gensidig tillid mellem myndigheder og befolkning.

Reelt valg til borgerne

Nanoteknologien har udviklet sig stille og roligt over de sidste 20-30 år. Og efterhånden har de første produkter med nanoteknologiske materialer etableret sig på markedet. Richard Wilson mener derfor, at det er nu, der for alvor skal tændes op under debatten om, hvad vi egentlig skal bruge teknologien til. Ellers risikerer vi, at borgerne føler sig rendt over ende og reagerer i affekt. Og det er ikke et konstruktivt udgangspunkt for at skabe demokratiske beslutninger.

– Vi er nødt til at få en debat i befolkningen nu, inden industrien får sat sig for tungt på udviklingen. Det vil mindske risikoen for, at forbrugerne lige pludselig reagerer lige så militærisk som med bioteknologien. Da GMO begyndte at blive diskuteret offentligt, var toget kørt. Industrien havde allerede investeret, og det klingede hult, når de bagefter kom og sagde, at det var for at

Miljøstyrelsen og nanoteknologi

Nanomaterialer er omfattet af den generelle lovgivning for kemikalier og er derfor underlagt den europæiske kemikalielovgivning REACH. I øjeblikket undersøges det, om de metoder, som man ifølge lovgivningen skal bruge til at vurdere kemikaliers farlighed og risiko, er gode nok til nanomaterialer.

Hvis ikke, skal det afklares, hvordan metoderne skal forbedres. At der er usikkerhed skyldes mangel på faglig viden, da det stadig er en forholdsvis ny teknologi.

mindske miljøbelastninger og brødføde verden. Måske var én procent af investeringerne i GMO almenyttige. Resten tjente kun industrien.

Upstream involvering

Hvad kan der så gøres proaktivt for at understøtte den demokratiske beslutningsproces? Hvordan sikrer man, at engagementet er upstream – altså følger med teknologien i stedet for at gå imod? Richard Wilson peger på, at det sagtens kan lade sig gøre inden for et område som nanoteknologi. Fordi rammerne for teknologien endnu ikke er fastlagt, og fordi befolkningen endnu ikke har taget stilling til, hvilken holdning de skal have til de nye teknologiske muligheder.

– Vores analyse viste, at den dialog, der blev skabt i de forskellige projekter, var virkelig konstruktiv. Tilliden, der opstod mellem borgere, myndigheder og videnskabsfolk, fik alle fordelene ved nanoteknologien frem. Inden for et område som nanoteknologi er det altså helt klart muligt at skabe en positiv upstream involvering – selvom det er svært, konkluderer Richard Wilson.

Hvad er nanoteknologi?

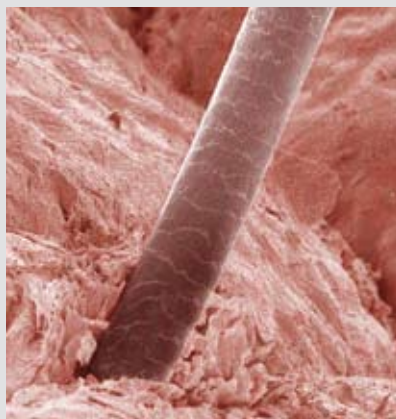

FOTO: SCANPIX/CORPIS

Nanoteknologi arbejder med størrelser mellem én og 100 nanometer (nm). Tykkelsen på et hår er 100.000 nm, så det er bittesmå komponenter der arbejdes med. Nanoteknologi bliver brugt i mange forskellige retninger: Biologi, farmakologi, miljøteknologi og elektronik.

Nano betyder dværg på græsk, og er i sig selv bare et udtryk for en måleenhed. Kemiske reaktioner er også forandringer, der sker på nano-niveau. Det banebrydende, når vi bruger betegnelsen nanoteknologi, er, at vi nu er i stand til at manipulere med materialer helt ned på atomniveau. Vi kan aktivt bytte rundt på atomer, og derfor rummer nanoteknologi et enormt potentiale. Det skaber nye opdagelser og egenskaber. Både fordi man kan kopiere egenskaber fra et materiale til et andet, og fordi man kan bygge ting op på nye måder.

Fx arbejdes der på, at producere implantater, som kroppen vil acceptere. De implantater vi bruger i dag, forsøger immunforsvarets celler at afstøde, fordi de genkender dem som fremmedlegemer. Men hvis fremmedlegemets overflade har samme struktur som vævet, vil cellerne i højere grad acceptere implantatet.

Manipulation af virkelighedens materialer betyder også, at vi tager nogle risici. For vi kan reelt ikke vide, hvad der sker,

når nye molekyler slippes ud i naturen. Måske har det nogle uforudsete konsekvenser. Sådan vil det altid være, når en ny teknologi introduceres. Balancen mellem nytteværdien og risiciene må opvejes. Et konkret eksempel er biler, hvor vi har accepteret risikoen for ulykker, fordi mobiliteten letter os i hverdagen.

Scanning Tunnel Mikroskopet

Det er slet ikke muligt at se materialer ned på nanoniveau med et almindeligt mikroskop. I stedet bruges et specielt mikroskop, der skanner overfladen og sender data videre til en skærm. På den måde kan vi få et billede af et materiales topografi – altså et slags tredimensionelt fotografi af overfladen.

Udviklingen af nanoteknologi tog for alvor fart ved opfindelsen af Scanning Tunnel Mikroskopet (STM) i 1981. Forskere ved IBMs laboratorier fandt ud af, at ved at sende en svag elektronisk strøm gennem spidsen af mikroskopet kunne de samle et atom op, flytte det et andet sted hen og slippe det igen. Forenklet kan man sige, at vi kan bygge med atomer på samme måde som med legoklodser. Ligesom vi vil bygge et legohus ved at udvælge bestemte klodser, kan STM bygge nye molekyler, der har nye egenskaber.

Mårup Kirkes fremtid er sikret

Det har i mange år været en kendt sag, at en af Nordjyllands mest besøgte turistattraktioner – Mårup Kirke i Lønstrup – om få år ville skride ud over skrænten. Nu har en kontaktgruppe for Mårup Kirke i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen fastlagt en handleplan, så kirken ikke får lov til at styrte i Vesterhavet.

Handleplan for Mårup Kirke

- Alt inventar nedtages nænsomt og opbevares sikkert og kontrolleret for en evt. senere anvendelse.
- Blytaget pilles ned og opbevares autoriseret eller sendes til genanvendelse.
- Alt træværk, spær mv., nedtages og opbevares.
- Murværket nedtages til ca. to meters højde. Alle sten nedtages og opbevares sikkert.
- Ankeret fra "The Crescent" flyttes til en sikker placering omkring kirken (evt. uden for kirkegården) efter aftale med Fredningsmyndighederne.

Mårup Kirkes fremtid er sikret

Det er en af de allerførste dage i det nye år, og det blæser. Ikke bare med sådan en lille gang vind i håret, men med en stiv kuling fra øst, der prikker i panden, skærer sig gennem marv og ben og køler selv de inderste knogler. Sådan som det kun kan blæse ved Vesterhavet.

Vi befinder os i Lønstrup – på Jyllands højderyg mellem Løkken og Hirtshals – kun seks meter fra skrænten, der med sit næsten lodrette fald og åbningen mod det frådende hav indgyder både frygt og respekt.

Her ligger den så. Mårup Kirke. Og det har den gjort i næsten otte hundrede år, hvor den har spillet en afgørende rolle i tilværelsen for massevis af lokalbefolkningens generationer og været vidne til barske historier med Vesterhavet som nærmeste nabo.

Men alting har jo som kendt en ende...

Symbol på kystlivet

Da den blev opført, lå Mårup Kirke et godt stykke inde i landet. Men nedbrydningen af kysten gennem århundreder har nu langt om længe ædt sig ind på kirken.

– For rigtig mange mennesker har Mårup Kirke altid været et symbol på kystlivet heroppe, hvor man fra tidernes morgen har været vant til, at kysten har fortæret dele af landet. Samtidig har man været vant til, at Vesterhavet har kostet ofre og tab med begravelser

og strandinger til følge, og på den måde illustrerer kirken, at vi altid har mistet land og liv til havet, fortæller skovrider i Skov- og Naturstyrelsen Nordjylland, Jesper Blom Hansen.

Men interessen for kirken er ikke kun nordjysk. Foreningen Mårup Kirkes venner har medlemmer i hele landet – også langt fra de nordjyske egne.

– Mange, der besøger Mårup, bliver grebet af stedets umiddelbare stemning og synes, det er helt forfødeligt, at kirken skal have lov til at styrte i havet, og at man ikke kystsikrer. Mens dem, der bor her, har en lidt større forståelse for, at der bliver altså taget noget kyststrækning, og at det er betingelserne herude, siger Jesper Blom Hansen.

Tilsyneladende rækker interessen for kirken længere end til landets grænser. For selvom vejret viser sig fra en alt andet end imødekommende side, så ankommer biler med både polske og tyske nummerplader. Folk stiger ud for bare lige at få et glimt af kirken, skutter sig – og skynder sig ind i den varme bil igen.

Uenighed i lokalbefolkningen

Den oprindelige Mårup Kirke blev opført i midten af 1200-tallet. Formen er senromansk og består af et rektangulært skib og et kvadratisk kor. I 1787 genopbyggede man hele vestgavlen, hvilket de fire skinnende tal vidner om.

Foran kirken ligger et kæmpestort anker som mindesmærke for det engelske krigsskib "The Crescent", der forliste i 1808. Selve skibet ligger nu som vrage på cirka 12 meter vand nordøst for kirken ude i Vesterhavet.

– Mårup Kirke har altid spillet en stor rolle for alle her i Lønstrup. Og man er nødt til at tænke på, at mange af dem, der ligger begravet her, er familiemedlemmer til nuværende beboere i byen. Derfor har der også lokalt været stor uenighed om, hvad der skulle ske med kirken, siger Jesper Blom Hansen.

I 1928 indviede man en ny kirke i Lønstrup, fordi man godt kunne se, hvor det bar hen med Mårup Kirke. Men helt frem til 1961 var der stadig jordfæstelser på kirkegården ved Mårup Kirke – og faktisk var der urnenedsættelser helt frem til begyndelsen af 1990'erne.

I dag er det Skov- og Naturstyrelsen, der ejer kirken og den hektar jord, den ligger på. Og for to år siden valgte Kulturarvsstyrelsen at sløjfe fredningen af kirken, så en eventuel nedtagning kunne begynde.

Enighed om fremtiden

I slutningen af november 2007 blev Kontaktgruppen for Mårup Kirke enige om en handleplan for kirkens fremtid. Den indebærer blandt andet, at kirken

ikke får lov til at styrte i havet, men vil blive nedtaget til cirka to meters højde. Skovrider Jesper Blom Hansen er glad for, at der nu endelig er skabt enighed om kirkens fremtid.

– Det, der er så rart, er, at vi har fået skabt enighed. Vi har lavet et kompromisforslag, hvor man får tilgodeset alle – og det står vi sammen om, understreger han.

– Det betyder, at kommer en kystsikring ikke på plads i løbet af foråret, så sætter vi et byggefirma til at tage taget og træværket af. De tager det så af styk for styk og gennemmåler, fotograferer og sorterer byggematerialet. Det er nemlig ikke sådan, at man kan genopføre kirken sten for sten. Det kan simpelthen ikke lade sig gøre, fordi det er marksten, men vi kan komme et langt stykke af vejen, siger Jesper Blom Hansen.

Samtidig er skovrideren glad for, at der er blevet taget hensyn til problematikken omkring kirkens tag.

– Blytaget er et stort problem. Hvis ikke vi gør noget ved det, så styrter det i havet og ender nede på bunden, hvor det ligger og forurener. Og det nytter jo ikke noget, at vi på den ene side siger, at jægerne ikke længere må skyde med

blyhagl, mens vi på den anden side lader så mange ton bly synke i havet.

I gang med det samme

For år tilbage blev det foreslået at kystsikre strækningen, så kirken dermed kunne bevares. Men den løsning gik man bort fra igen.

– Havde man kystsikret for 15-20 år siden, så havde tingene måske set anderledes ud. Men det er sandsynligvis for sent nu. Problemet er, at selvom man kystsikrer nu, så vil kirken alligevel styrte i havet, fordi sådan en lerskrænt, som den vi står på, ikke kan stå så stejlt. Alene regnvandet vil få den til at skride på et eller andet tidspunkt, så der skal altså mere end en almindelig kystsikring til, hvis kirken skal kunne blive stående i sin nuværende form, siger Jesper Blom Hansen.

Og derfor er han som arbejdsgiver også glad for, at der nu er kommet en løsning, så kirken ikke bliver stående i sin nuværende form. Ikke mindst fordi det er Skov- og Naturstyrelsen, der skal sørge for, at ligrester og kister, der kommer til syne ved kystnedbrydningen, bliver genbegravet.

– Kirken er bygget af store mark-

sten, så hvis den begynder at skride, vil der simpelthen begynde at ryge sten på størrelse med kanonkugler ud over skrænten, siger han.

– Vi er ude at samle skeletdele op flere gange om ugen, og der er hele tiden nye grave, der skrider ud. Specielt om efteråret. Det ser meget makabert ud.

Spejder man fra kirken hen mod skrænten, kan man godt fornemme, at der ikke er alt for lang tid at løbe på. Derfor er kontaktgruppens plan også, at arbejdet skal skydes i gang allerede i løbet af foråret.

– Jeg er glad for, at vi nu har en handleplan, som alle bakker op om. På den måde kan kirken alligevel blive stående og fungere som turistattraktion, indtil resterne af den en dag styrter i havet, siger Jesper Blom Hansen.

Mårup Kirke

Bygget i 1200-tallet. Har fungeret som kirke i Lønstrup indtil 1928, hvor den nye kirke i Lønstrup blev indviet. Besøges hvert år af op mod 300.000 mennesker.

By- og Landskabsstyrelsen

www.blst.dk

Punktkilder 2006

By- og landskabsstyrelsen er fagdatacenter for punktkilder i forbindelse med det nationale overvågningsprogram NOVANA. I dette program er der siden slutningen af firserne årligt udarbejdet en rapport med resultater fra overvågningen af punktkilderne.

BLST 2007

Hydrologisk og økonomisk analyse af vandføring i vandløb

Formålet er at etablere et værkstøj som bl.a. kan anvendes af de statslige miljøcentre ved administrationen og planlægningen efter miljømålsloven og vandforsyningsloven.

BLST 2007

Chloroform i grundvand

Rapporten er en vejledning om hvordan det dokumenteres at chloroform i grundvand skyldes naturlig produktion i de øverste jordlag, samt hvilke renseforanstaltninger, der kan benyttes til fjernelse af chloroform.

BLST 2007

Forekomst og naturlig produktion af chloroform i grundvand. Hovedrapport og bilagsbind.

Oftest findes chloroform i grundvandet sammen med andre klorerede opløsningsmidler. Dog er der grundvand, som alene indeholder chloroform i høje koncentrationer. Årsagen hertil kan være naturlig dannelse af chloroform i de øverste jordlag.

BLST 2007

Chloroform produktion i jordbund – delrapport 2

Oftest findes chloroform i grundvandet sammen med andre klorerede opløsningsmidler. Dog er der grundvand, som alene indeholder chloroform i høje koncentrationer.

Årsagen hertil kan være naturlig dannelse af chloroform i de øverste jordlag.

BLST 2007

Rensningsmuligheder for chloroform i vand – delrapport 3

Oftest findes chloroform i grundvandet sammen med andre klorerede opløsningsmidler. Dog er der grundvand, som alene indeholder chloroform i høje koncentrationer.

Årsagen hertil kan være naturlig dannelse af chloroform i de øverste jordlag.

BLST 2007

Nyt om By- og Landskab – Nyt nyhedsbrev på gaden

Arbejder du med miljø, natur eller planlægning i en kommune? Eller er du bare interesseret i, hvad der sker med grønne emner som fx de kommende vand- og naturplaner? Så tilmeld dig dette elektroniske nyhedsbrev på www.blst.dk/nyheder

Skov- og Naturstyrelsen

www.skovognatur.dk

Brug og udbud af friluftsfaciliteter på Skov- og Naturstyrelsens arealer – en analyse på baggrund af tidligere undersøgelser

Der er tre mål med denne rapport:

At give en kortfattet opsamling af eksisterende viden omkring såvel brug af som ønsker til friluftsfaciliteter. På baggrund af nye analyser af tidligere indsamlet data, at opnå mere detaljeret kendskab til brugen af faciliteter i konkrete skov- og naturområder administreret af Skov- og Naturstyrelsen samt diskussion og perspektivering af tidligere undersøgelser.

Rapporten er udgivet af Skov- og landskab

Miljøstyrelsen

www.mst.dk

Evaluation of Pesticide Scenarios for the Registration procedure

Formålet med undersøgelsen er, at evaluerer troværdigheden og repræsentativiteten af eksisterende modelscenarier og scenariet af "Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvandet (PLAP)" med henblik på at anbefale to scenarier til anvendelse i godkendelsesordningen.

Miljøprojekt 1178

Metoder til samfundsmæssig vurdering af miljøeffektiv teknologi

Rapportens formål har været at afsøge den samfundsmæssige metodes anvendelighed og eventuelle begrænsninger, når man ønsker at belyse de samfundsmæssige implikationer af innovation af miljøeffektiv teknologi, samt at afprøve metoden på fire cases.

Miljøprojekt 1180

Resistens hos brune rotter – Monitoring af resistens hos den brune rotte i Danmark 2006

Hvad betyder resistens hos rotter – og i hvilke dele af landet er det nødvendigt at bruge de stærkeste midler? I 2006 satte Danmarks Jordbrugsforskning, Skadedyrslaboratoriet, fokus på rotter fra Ringkøbing og Frederiksborg Amter.

Miljøprojekt 1183

Kemisk analysemetoder til kosmetiske produkter

Ved hjælp af søgemaskiner er der fundet kemiske analysemetoder for stoffer, som er reguleret i kosmetikbekendtgørelsen. Der er søgt i kvalitets-sikret litteratur i videnskabelige tidsskrifter.

Miljøprojekt 1200

Modellsimulering af PCEoprensning ved kemisk oxidation i moræneler.

Vurdering af oprensningseffekt samt tidshorizont for oprensning under forskellige model- og afværgescenarier

Kemisk oxidation som afværgestrategi til oprensning af PCE forurening i moræneler er evalueret ved modellsimuleringer.

Miljøprojekt 1202

Kan man tjene penge på ren luft?

Rapporten kortlægger danske erhvervsmæssige styrkepositioner inden for luftforureningen. Der er identificeret 37 virksomheder på området.

Miljøprojekt 1203

Opdatering af JAGG – projektkatalog

MST satte i starten af 2006 et projekt i gang til revision af JAGG – modellen, der anvendes til risikovurdering af jordforurening. Som optakt til denne proces skrev MST ud til en bred kreds af interessenter bestående af myndigheder, sektorforskningsinstitutioner, forskningsenheder/

Sådan bestiller og finder du publikationer:

www.mim.netboghandel.dk

Frontlinien, Rentemestervej 8, 2400 København NV, Tlf. 70 12 02 11, E-mail: frontlinien@frontlinien.dk

* Publikationen findes også som trykt udgave

universiteter og rådgivere for at indsamle forslag til, hvad der skulle fokuseres på i forbindelse med en revision.

Miljøprojekt 1210

Nanoteknologi, miljø og sundhed – ansvarlig udnyttelse af teknologi i en udvikling*

Hæftet udgives af arrangørerne bag "Kemikaliedag 2007. Nanoteknologi – potentialer og udfordringer", og skal være med til at give et grundlag for at debattere potentialerne og udfordringerne ved indførelse af nanoteknologien.

MST – 2007

Kortlægning og sundhedsmæssig vurdering af kemiske stoffer i deodoranter

Forekomsten af udvalgte duftstoffer og konserveringsmidler er blevet kortlagt i deodoranter på det danske marked.

Kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter nr. 86

Kortlægning af LAS

Forbruget af LAS i Danmark faldt fra 1998 til 2002, men har ligget stabilt i de seneste år.

Kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter nr. 87

Kortlægning af sundhedsmæssig vurdering af kosmetiske produkter til børn

Markedet for kosmetiske produkter henvendt til børn er blevet kortlagt og der er lavet analyser for indholdsstoffer. Af de 208 kortlagte produkter indeholdt 34% et eller flere af de 26 deklarationspligtige parfumestoffer.

Kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter nr. 88

Kortlægning af kemiske stoffer i balloner

Der er under kortlægningen indkøbt i alt 20 forskellige poser med balloner. Analyserne viser, at der ikke afgives tungmetaller over detekti-

onsgrænsen for de tre balloner, som er blevet analyseret.

Kortlægning af kemiske stoffer i forbrugerprodukter nr. 89

Practical tools for value transfer in Denmark – guidelines and an example

Rapporten giver praktiske retningslinjer, trin for trin, til value transfer i Danmark, dvs. overførelse af værdisætnings-estimer, med fokus på flg. udvalgte områder: vand, grundvand, jordkvalitet, landskaber, økosystemer og biodiversitet.

Arbejdsrapport nr. 28/2007

Vejledning om pipelines til olieprodukter

Vejledningen omhandler primært de tekniske forhold omkring etablering og drift af pipelines, herunder egenkontrol af tæthed. Hovedvægten er lagt på eksisterende pipelines og driften af disse.

Vejledning 5/2007

Miljøstyrelsens miljøreddegørelse 2006

I miljøreddegørelsen afrapporteres resultatet af Miljøstyrelsens interne kvalitets- og miljøarbejde i 2006. Opgørelsen viser, at vi i 2006 bruger mindre vand og er blevet en smule mere energieffektive.

MST – 2007

Kort & Matrikelstyrelsen

www.kms.dk

Stedet som indgang til digital forvaltning – KMS' indsatsområder 2007-2010*

Som CPR-nummeret er stedet en unik indgang til digital forvaltning. Tilknytningen af stedet til informationer er derfor en af forudsætningerne for den videre udvikling af digital forvaltning og dermed yderligere effektivisering af den offentlige sektor.

KMS 2007

Søkort – Nye udgaver og ajourført optryk

December 2007:

Kort 154 Flensborg Fjord

Søkort distribueres af Schultz Distribution

www.schultz.dk/soekort

Aktuel information om de danske havne og broer. På www.danskehavnolods.dk findes informationer om danske lystbådehavne og erhvervshavne samt om vej- og jernbanebroer. Informationerne opdateres ugentlig.

Lovstof

- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr. Bkg. 1213 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om vilkår om miljø, natur og sundhed i forbindelse med godkendelse m.v. efter lov om miljø og genteknologi. Bkg. 1212 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Bkg. 1211 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om transport og import af genetisk modificerede organismer. Bkg. 1210 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Bkg. 1209 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om ferskvandsdambrug. Bkg. 1208 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om forbud mod markafbrænding af halm. Bkg. 1207 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af udstilling og informationsformidling med genetisk modificerede organismer. Bkg. 1206 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Bkg. 1205 af 11.10.2007
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af produktion med genetisk

modificerede mikroorganismer. Bkg. 1204 af 11.10.2007

- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse med grænseoverskridende overførsler af genetisk modificerede organismer (Cartagena-protokollen om biosikkerhed) og om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer. Bkg. 1203 af 11.10.2007

Nye regler fra EU

Denne rubrik indeholder lovstof fra EU. Yderligere information klik ind på <http://www.europa.eu.int/eur-lex/da/index.html>. Her er der bl.a. mulighed for at se de sidste tre måneders udgaver af EF-tidende, hvor ovennævnte regler offentliggøres, samt finde gode søgemuligheder.

Sundhed

Om oprettelse af andet EF-handlingsprogram for sundhed (2008-2013).

Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1350/2007/EF af 23. oktober 2007

Oversvømmelser

Om vurdering af styring af risikoen for oversvømmelser.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/60/EF af 23. oktober 2007

Metalaxyl

Om ændring af forordning (EF) nr. 2076/2002 for så vidt angår forlængelse af den periode, der er angivet i artikel 8, stk. 2, i Rådets direktiv 91/414/EØF for metalaxyl og af forordning (EF) nr. 2024/2006 for så vidt angår ophævelse af undtagelsesbestemmelsen vedrørende metalaxyl

Varmepumper

Om opstilling af miljøkriterier for tildeling af Fællesskabets miljømærke til varmepumper, der er drevet ved el, gas eller gasabsorption.

Kommissionens beslutning af 9. november 2007 (meddelt under nummer K(2007) 54929)

Aktivstof

Om medlemsstaternes forlængelse af midlertidige godkendelser af det nye aktivstof boscalid.

Kommissionens beslutning af 15. november 2007 (meddelt under nummer K(2007)5477)

Kosmetiske midler

Om ændring af Rådets direktiv 76/768/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om kosmetiske midler med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III.

Kommissionens direktiv 2007/67/EF af 22. november 2007

Farlige kemikalier

Om ændring af bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 304/2003 om eksport og import af farlige kemikalier.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1376/2007 af 23. november 2007

Affald

Om ændring af bilag 1A, 1B, VII og VIII til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1013/2006 om overførsel af affald, som følge af den tekniske udvikling og ændringer vedtaget under Basel-konventionen.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1379/2007 af 26. november 2007

Biopcidholdige produkter

Om fastsættelse af en ny frist for indsendelse af dossierer for visse stoffer, der skal undersøges i forbindelse med det tiårs arbejdsprogram, der er omhandlet i artikel 16, stk. 2, i direktiv 98/8/EF.

Kommissionens beslutning af 29. november 2007 (meddelt under nummer K(2007) 5751)

Affald

Om eksport til nyttiggørelse af visse typer affald, der er opført i bilag III eller IIIA til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1013/2006, til visse lande, der ikke er omfattet af OECD-be-

Miljø Danmark

Sæt kryds:

- Ja tak**, send mig et almindeligt abonnement på MiljøDanmark.
Pris kun 68 kr. inkl. moms for seks numre.
- Ja tak**, send min skole, mit firma eller min organisation et sæt på 30 blade 6 gange om året. Pris 650 kr. inkl. moms.

Giroindbetalingskort bliver tilsendt fra Schultz Information A/S, som står for salg mv. af MiljøDanmark.

Navn:

Stilling:

Firma/Inst.:

Adresse:

Postnr. og by:

Kun
68,-
pr. år

MiljøDanmark

Miljøministeriet
 Frontlinien
 Rentemestervej 8
 +++ 3226 +++
 2400 København NV

Bestil abonnement på

MiljøDanmark ved at:

- kontakte frontlinien@frontlinien.dk
- ringe på tlf. 70 12 02 11
- eller brug kuponen her på siden.

Abonnementsændringer

Send et flyttekort til:

Schultz Distribution
 Herstedvang 10-12
 2620 Albertslund

Eller ring 43 63 23 00,
 fax 43 63 19 69 eller send en e-mail til schultz@schultz.dk
 Husk at oplyse både den nye og gamle adresse.

slutningen om kontrol med grænseoverskridende overførsel af affald.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1418/2007 af 29. november 2007

Aktivt stof

Om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/8/EF med henblik på at optage kuldioxid som et aktivt stof i bilag I A hertil.

Kommissionens direktiv 2007/70/EF af 29. november 2007

Difethialon

Om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/8/EF med henblik på at optage difethialon som et aktivt stof i bilag I hertil.

Kommissionens direktiv 2007/69/EF af 29. november 2007

Bestil abonnement 6 blade for kun 68 kroner

Natur og miljø debatteres flittigt – og ofte stormfuldt. MiljøDanmark følger op, går bagom og går i dybden. MiljøDanmark bringer nyheder, reportager, portrætter og baggrundsartikler om natur og miljø i Danmark.

Guide til yderligere oplysninger

På MiljøDanmarks hjemmeside www.mim.dk/udgivelser/miljo-danmark finder du bl.a. for hver artikel i de enkelte numre en guide til yderligere oplysninger.

I nr. 6/2007 kan du bl.a. læse om:

- Stort tema om klimaforandringer
- Portræt af naturvejleder Jan Kjærgaard
- Deodoranter og allergi
- Kongernes Nordsjælland
- Danmarks mest værdifulde geologi
- Ny blybekendtgørelse

I nr. 5/2007 kan du bl.a. læse om:

- Kampen for mindre trafikstøj
- Portræt af kommunikationsrådgiver Henrik Byager.
- Svanemærkede brændeovne
- Forstenede lynnedslag på Grønland
- Nye boblerev i Kattegat

MiljøDanmark

Miljøministeriet
Højbro Plads 4
1200 København K
Redaktion: miljoedanmark@mim.dk
Tlf. 33 92 76 00

MiljøDanmark dækker emner fra:

- Miljøstyrelsen
- Skov- og Naturstyrelsen
- Kort & Matrikelstyrelsen
- By- og Landskabsstyrelsen

MiljøDanmark udkommer med seks ordinære numre om året ca. den 1. februar, 1. april, 1. juni, 1. august, 1. oktober og 1. december.

Artikler i MiljøDanmark giver ikke nødvendigvis udtryk for Miljøministeriets holdning. Eftertryk af artikler kun tilladt efter aftale. Brug af citater tilladt med kildeangivelse.

www.mim.dk/udgivelser/miljoedanmark
Skriv indlæg, læs artikler fra gamle numre og se guides til yderligere oplysninger.

Ansvarshavende:

Direktør Ole Christiansen

Redaktion

- Redaktør Carsten Engedal, tlf. 72 54 42 98, caeng@mst.dk
- Redaktionssekretær Ulf Joel Jensen, tlf. 25 54 20 13, ujj@kongkuglepen.dk
- Journalistpraktikant Solveig Willum, tlf. 33 92 76 38, sowni@mim.dk
- Udgivelser og lovstof: Marianne Mayo, tlf. 72 54 70 42, mma@frontlinien.dk
- Layout: Rumfang, tlf. 33 69 20 75, jens@rumfang.dk
- Billedredaktion: Rumfang, tlf. 33 69 20 75, jens@rumfang.dk og foto@rumfang.dk
- Fotograf Mikkel Østergaard, tlf. 40 16 15 14, mikkelostergaard@image.dk
- Tryk: Schultz Grafisk, miljøcertificeret (ISO 14001).

En redaktionskomité fra ministeriets institutioner følger MiljøDanmark:

Pierre Reinhardt, Miljøstyrelsen; Jacob Lybek, Skov- og Naturstyrelsen; Chris Hammeken, Kort & Matrikelstyrelsen; Nete Kamper, Miljøministeriets Departement.

Redaktion afsluttet den 23. januar 2008

| **VILDSVIN** | AF SOLVEIG WILLUM NIELSEN |

Vildsvin på fri fod

Høsten blev starten på enden for en lille vildsvinefamilie, der havde bosat sig i Unnerup Mose.

I sommeren 2007 tog et enligt vildsvin flugten fra en lille landbrugsejendom i Unnerup i Østsjælland. Efter adskillige forsøg på at indfange vildsoen måtte landmanden give op, og det var først, da det var for sent, han opdagede, at flygtningen ventede sig.

Vildsoen gav liv til otte grise uden for hegnet til sit tidligere hjem, og kort efter trak hun sig tilbage til den nærliggende Unnerup Mose. Her levede hun fredeligt med sine unger og boltrede sig i den majsmark, der ligger ved siden af. Fordi hverken majsmarker eller moser er skabt til menneskelig færdsel, gav sommeren plads for efteråret, uden at nogen menneskelig indblanding ødelagde familieidyllen. Lykken varer sjældent evigt, og den 1. november fik den landlege idyl et brat endeligt for de ni vildsvin. Majsmarken, vildsvinene færdedes i, blev høstet, og pludselig kunne den lokale lodsejer komme til. Moderen og fire af de små poder måtte lade livet.

De SKAL skydes

I december måned kommer det Skov- og Naturstyrelsen Østsjælland for øre, at de sidste fire vildbasser stadig er på fri fod, og nu må der skrives til handling. De skal skydes.

Vildsvinene, der er mest aktive om natten, er svære at få øje på, og først den 29. december mener man at have skudt den sidste gris.

Der er ikke tale om en personlig hetz mod de kradsbørstige dyr, og det er heller ikke et udtryk for en udtalt blodtørst hos hverken de lokale eller Skov- og Naturstyrelsens ansatte. Den planlagte nedslagtning af dyrene sker af hensyn til de ellers ofte udskældte svineproducenter, der risikerer at blive sat fra hus og hjem, hvis vildsvinene ikke passer på.

I Danmark skal vildsvin være under indhegning eller på et spyd hen over bålet. I det fri er der en risiko, om end en meget lille en, for, at vildsvin kan blive smittet med svinepest gennem fødevarer, de finder. Svinepesten er en luftbåren smitte, og selv de inde-spærrede grise kan derfor ikke føle sig sikre. Et udbrud af svinepest i en svinebesætning i Danmark vil være fatalt for eksporten af svinekød.

Derfor er det af største vigtighed, at vildsvin, der bliver set på fri fod, bliver skudt så hurtigt som muligt. Hvis man ikke selv er i stand til eller ønsker at foretage henrettelsen, kan man kontakte Skov- og Naturstyrelsen, der gerne stiller kvalificeret mandskab til rådighed.

I januar måned fik Skov- og Naturstyrelsen en henvendelse fra en borger i Blistrup, cirka fem kilometer fra vildsvinernes oprindelige tilholdssted, der mente at have set et vildsvin. Styrelsen har endnu ikke kunnet be- eller afkræfte, om der er tale om en overlever, men de holder stadig øjne og ører åbne...